Joel Lehtonen

Markkinoilta

Helsingissä, Kustannusosakeyhtiö Otava

JOEL LEHTONEN

MARKKINOILTA

JOEL LEHTONEN

MARKKINOILTA

(„RAKKAITTEN MUISTOJEN“ SARJAA)

SISÄLTÄÄ KUVAUKSET:

MARKKINOILTA MAALLE
NURKKA-MASSIN KUULIAISET
KEVÄT-SIMFONIA

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

Kustannusosakeyhtiö Otavan
kirjapaino, Helsingissä, 1912.

MARKKINOILTA MAALLE

Viimeisenä markkinapäivänä.

Maaliskuinen armas päivä paistaa
yllä kaupungin, miss' ennen muinen
nuorra pentuna, yl'oppilaana
monet riemut keväiset ma nautin.
Monet riemut: eessä punssikullan
„Liikemiesten Klubilla“, mi löyhki
suruisesti tomult', tupakilta,
sekä sihteerinä vanhoillisen
lehden, jossa pakanoiden eestä
puukkailin pakanalähetystä,
eestä noitten mustain pakanoiden,
minä, oiva lehtineekeri.
Maaliskuinen armas päivä paistaa.
Tuttu on tuo matalainen kylä,
joss' ei elääksensä ihmislapset
muuta voi kuin juoda kuollaksensa;
vanha tuttu siell' on olven tuoksu;
tuoksu karvarein ja parkkinahkan
sekä neitosien liinapäitten
helmain Kölnin-vedet hempeät.
No niin. Päivä armas puolin paistaa:

puoli taivasta on kirkas, mutta
toisen puolen kätkee pilvi siimes,
joka seuloo hiljallensa lunta,
heittelee kuin kyyhkyn valkean
untuvata torin aukealle,
jossa kirjavat nyt karusellit
ja muut markkina-metelit pauhaa.
Vaan ne karusellit, verkalleen ne
elämöi jo tuolla suruisella,
talvisella torin-aukealla,
sillä viimeinen on riemun päivä:
kolmen ilon päivän laidimmainen
näillä Mikkelimme markkinoilla.
Soivat pilven alla kaikellaiset
pillit, rummut. Karusellit kiertää,
kolme koreata heijakkata:
yksi torin päässä pohjoisessa
keikkuu, kiljuelee „glada änkaa“,
toinen etelässä elämöipi
vetäin villin „vegetariaanin“;
kolmas lännessä taas koivuin alla
oudon, muukalaisen marssin puhkuu,
niinkuin elehvantti toitottais.
Mutta keskimailla karusellein,
siell' on teltat, kojut markkinain.

Torilla.

Siellä kansa verkalleen jo kulkee,
sillä viimeinen on riemun päivä.
Verkalleen ja aivan laiskan-tahtiin
ohi punapartain lelu-ryssäin,
kovin kirpeältä lemuvaisten,
punapartain niinkuin ketunnahkat
hartioilla hoikan turkissaksan.
Ohi rinkeleitten, kuormien jo
vajavaisten, joissa paistaa rippeet
kellertävät, oljen-tuoksuvat.
Ohi tattarien vinosilmäin
jotka idän karttuuneja kauppaa,
vakaana myös ohi eläintelttain,
joista inhakka käy ketun-haisu,
Ohi länkien ja rattaiden
miettiväisnä, noiden kolmen verkan
karusellin rummutessa, sillä
viimeinen nyt on jo riemun päivä.
Tuskin katsovat he muukalaista,
rengaskorvaa Italian miestä,
joka huutaa teko-kukkasia,
vihreitä ja ruusunpunaisia,
kaikki puhtahinta selluloosaa.
Niinpä raukeasti, laiskan-tahtiin,
kulkee huokaellen vieno kansa
lumihiutaleiden keskellä,

jotka kiiluu päiväpaistehessa,
kun on toinen puoli taivahasta
sininen, mut toinen pilvessä.

Tuttavia.

Niinpä kuljen minäkin nyt verkkaan
kanssa kumppalini, urhon oivan,
Oski Himalaisen, sankarin,
jonka sarkaisilla ryntähillä
loistaa selluloosa-kukka. Kuljen
pystypään tuon poikamiehen kanssa.
Ette häntä ehkä tunne? Hän on
Himalaisten talon melkoisen
pariveljeksistä nuorempi,
ja on mua maalle noutamahan
tullut, itse saaden markkinoille.
Hänellä se juuri on se oiva
raudankarva, tumma orhi: siitä
on sen kunnan kaikki kauniit varsat,
raudikot ja kulta-kiharaiset.
Hänen kanssaan laiskan-tahtiin siellä
kuljeskelen, katson miettehin
entispaikkaa, torin ikävyyttä,
jonka koivuin alla ennen muinen
huurtehessa joulukuun kanss' armaan
hämärissä käytiin, hemputeltiin.
Paikkaa, missä penikkana aivan,
monet riemut keväiset ma nautin.

Ja hän sillävälin, Himalainen
nuori, kukka-rinta, pystypää,
seisattuvi eteen piikaisien,
salaa puristavi kainoin kättä:
sillä kaksikymmentä jo vuotta
painaa hänen niskojaan, ja äiti
toruu häntä useasti, kun
hän ei miniää jo hälle nouda;
siit' on poikasella aika harmi.
Sitten siellä kohtaan tuttuja.
Kas, tuoss' onhan Tasavaisen muori
tumma-silmä, hellä, hymysuu,
pullea kuin papin rouva parhain.
Kädet paksut kirjokintahissa
sievoisesti pääll' on kelpo vatsan,
kun hän katsoo aasi-valjakkoa,
kahta karvasuuta, viippakorvaa,
hymyellen, miettiväisin mielin,
suruisin ja kaunein silmin, sillä
viimeinen on tässä riemun päivä.
Vaan yhtäkkiä, kun häntä olkaan
kopsahutan, hälle mörähdän:
„Ei saa koskea!“ niin muorikos
säpsähti. Kai luuli, että mikä
konstaapeli taikka sälli siinä
töykkinee! Hän aivan tuijotellen
kauan katsoo, sitten virkkaa: „Siekös
näillä mailla! Vai et koskea
anna!“ Sitten kättä kintahalla
pistää hän, saa kuulumiset, kertoo

omansa ja nauraa: „Poliisiksi
luulin . . . Katsoin hevosia noita.
Kyll' on pienet nuo, ja laihat on."
Vaan kun kerron, etteivät ne ookkaan
hevosia, ne on serkkuja
hevosen, ne aaseja on vaan,
sit' ei usko muori, katsoo pitkään,
tummat silmät leikillisnä nauraa:
kyllä taidat syöttää pajuköyttä.
Vaan kun väitän, että justiin noilla
Jeesus ratsasti Jerusalemiin,
körötti, niin, jos ei justiin noilla,
niin sentapaisilla kumminkin,
hän kun tahtoi nöyrä olla, siksi
ajoi justiin moisen surkehilla
karvasuilla, viippakorvilla,
silloin uskoo muori Tasavaisen:
aasivaljaikkoa hyväilee.
Käy myös itse Tasavainen sitten
siihen, pitkä mies ja reuhkahattu:
matalaisen kurttu-otsan alta
pienet, virkut kiiluu siansilmät.
Hänen leukansa ne niintä kasvaa
taikka mäyrän niskan kaunistusta,
kellervätä karjun harjaa. Hänpä
iloisesti lyöpi pitkää kättä,
saapi kuulumiset, kertovi
omansa, ja patistavi käymään
kartanossaan, jossa ennen muinen
myöskin jotkut kevätpäivät vietin.

Maljanenkin kepsutteli siihen,
isännäinen hieno asultaan:
palttoo vaaleaa on kotisarkaa,
taivaansinertävä kaulaliina,
komeasti liivinrinnat ristii.
Ah, on keikari hän oikea!
Paistaa nenä punan-pyöreä, ja
hienot huulet hymyy leppeästi,
sini-silmät kaunihisti loistaa.
Kädessään on hällä letkuvarsi
uusi, tehty Rantasalmella;
taskun suusta pilkistäikse uusi
massi: sievät sahviaani-korvat
tököttää kuin yökön korvat sieltä.
Pois hän lähtee kanssa Tasavaisen,
joka sanoo vielä ostoksille
pitävänsä: „Sitten pannaan ruuna
puikkoihin ja lähtään kotipuoleen,
körötellään saunaan, nukkumaan.“
Tutut jotkut muutkin seurahan
sattuu, kun me käydään verkallensa,
pakinoiden alla lumipilven.
Niin, käy nuorikkoineen siihen myös
vanhempi Himalan on veljeksistä,
tumma, vakaa, hymy-suinen, käypi
kanssa nuorikkonsa valkean.
Ja se maaliskuinen armas päivä
kirkastuvi niinkuin ennen muinen,
kauas hiljaa painui siimes pilvi,
hiuteet liitämästä lakkaa, taivon

pilvi päivälle suo kokonansa.
Niinpä siinä käydään huikaistessa
auringon ja hyrrätessä kolmen
suuren vonkuvaisen karusellin;
kaupungissa, missä ennen muinen
monet riemut keväiset ma nautin.
Kun jo päivä vitaiselleen painuu.

Lähtöön.

Kuulkaa siis, te muorit tumma-silmät!
Kuulkaa isännäiset, jäyhät, viisaat,
joiden leukapielet karvaa tunkee
niinkuin kellan-ruskeata niintä, —
kuule, kaikki kansa, veikkoset,
nuori, kukkarinta nuorempi
Himalaisten pari-veljeksistä:
Jo nyt päivä vitaiselleen painuu!
Jo nyt koht' on menneet markkinaiset,
loppunehet ilot, ihmeet retken,
kuin kaikk' elämämme loppuu, elo,
joss' on työtä, satoa ei liioin.
Kun nyt päivä vitaiselleen painuu, —
melkoinen on täältä matka maalle,
mutta tehtävä se silti on,
kuten itse arvaatte sen, kuomat.
Lähtään siis! Pois lähtään. Kotipuolle!
Painutaan taas salon hiljaisuuteen!
Painutaan me näiden markkinaisten

jälkeen sinne, hiljaa, huokaellen,
kaupungista, missä ennen muinen
monet riemut keväiset ma nautin.

Katukuva.

Niinpä tehdäänkin. Niin tehdään me
saman-kuntalaiset, myöskin muut.
Pian katu suora, aurinkoinen
matkalaisten jonoa on täynnä.
Niin, se katu on kuin kreikkalainen
friisi, marmorinen templin friisi:
Hevosia kenokauloin tanssii
siellä, suitsista niit' urhot ohjaa
käsi korkealla, urhot uljaat.
Tai kuin roomalainen sotasaatto:
jonot karjaa, muonaa, kestitystä.
Voittokulku. Mut ei yhtään orjaa,
miehiä, ja vapahia kaikki!
Niin me kaupungista sieltä metsiin
mentiin kohta, minä kanssa oivan
kumppalini, hevosurhon nuoren,
pukkireessä pulskan, Himalaisen
pariveljeksistä nuoremman,
joll' on orhi kulta-kiharainen.
Näin me mentiin pitkin katua
friisinä, joll' oli taustanansa
talot valkeat: niist' aurinkoinen
heiasteli silmät huikaisten,
räystään kulta-tippu kimmelteli.

Jäälle.

Taivas sininen on, mäenrinne
hopeana hohtain alenee
kohti järven kaukahisen rantaa,
jossa hanget kevähässä paistaa.
Paistaa hongat punan-kellervinä,
hiljaa huokuin, niiden juuressa
pitenevät kevään sini-varjot.
Sinne ajetaan me salon helmaan
syvään unhoitukseen, hiljaisuuteen,
kaupungista, missä ennen muinen
nautin hullut riemut keväiset.
Musta matkajono vierivi
kiertelevää rinnetietä alas
kulkusin ja laulavaisin kelloin
kohti järven äänettömän jäätä.
Tuolla köröttää tuo Tasavainen,
harjasparta, vakaa Väinämöinen,
ajain ruskealla ruunallansa,
eipä valkialla varsallansa,
toinen saapas reestä ulkosalla,
toinen käsi ohjaksissa, toinen
kelpo muori-mummon vyötäröllä,
heinäruon päällä hyllyväisen.
Päällä heinäruon hyllyvän ja
tupsuniskan karhuntaljan, jonka
kuono musta taakse irvistäikse,
joka kynttä käyrää taakse näyttää.
Niinpä ajaa Tasavainen, tuo,

jonka leuka, kuten tietty, kasvaa
niintä taikka harjaksia. Myös
komeasti Maljas-lenokki
vento, puna-nokka, hymyhuuli,
kumppalina piika naapurin,
pieni, rusko-kiharainen tyttö.
Varoppas, sie vento Maljas-kuoma!
Jos sen vaimosi, tuo suruisa
lerppahuuli tietää saa, niin hänpä,
jonka nait sen pulskan tukan tähden,
vaikka nyt on hiukset kuihtuneet,
jos sen kuulla saa, niin hänpä polttaa
sulta lehdet jälleen, aviisit:
niistä, näet, nurkkanovelleista,
tarttuu sinuun moinen into, kirma.
Varo, Maljanen, sie, jonka välly
kirjattu on kuvakärpäsillä,
kymmenellä puna-kärpäsellä,
välly hupaisesti liehuva.
Arvon mies on toinen Himalainen,
vanhempi Himalan veljeksistä;
vieressään on hällä kalvas, kelpo
nuorikkonsa, joka armahissa
toivehissa istuu ensi poian:
niin, se nuorikko, se Himalaisen
vanhemman, nyt hymy huulillaan hän
katsoo miestä eessä ajavaa,
naapuria, riuskeata miestä,
Perttu Porhosta, mi komeasti
ohjaa vaihtotammaa kantavaa.

Katsoo, veikeästi miehelleen
virkkaa, silmät taivahalle luoden:
„Parillapa naapurimme ajaa.“
Veikeästi virkkaa, onnekas,
mukavasti päällä hirven taljan,
jonka harjaksia viima pörhii.
Siihen naurahtaa tuo Himalainen
ymmärtäen kalvaan, hellän vaimon
ylpeän ja viisaan sutkahuksen;
ravahuttaa ruunaa ruoskallaan!
Monta muuta rientää siellä nyt
komeaa, tien kaarta pitkin, kohti
järven kaukahisen siintoselkää,
missä punertaen hongat huokuu.
Mutta komehin on kansan kaiken
nuorempi Himalan veljeksistä,
ryntähillä markkinainen kukka!
Komehin on maantien kiitäjöistä
kumppalini norja, tumma orhi,
lautasilla täplät vaaleammat!
Ylinnä sen kultaharja liehuu,
ylinnä sen otsatukka tupruu!
Kun me välkkyvällä pukkireellä
maalle kiidämme, kanss' urhon oivan.

Matka-naukkausta.

Ratsut kymmenet siell' on, on siellä
satakunta oivaa matkamiestä.
Viisikymmeniset kellot soittaa!

Kymmenet on reissä pukkilaudat.
Mutta varsin monen pukkilaudan
alla köllöttävi pullikainen,
kaunis, kellertävä pullikainen!
Niin, ja joka pullikassa juoma,
holskuu hunajainen, mesi-kulta
jumalainen, kellertävä punssi!
Ja kuink' onkin monta matkamiestä,
jokaisell' on varmaan povitasku,
mutta useanpa taskussa
piileksivi pikku taskumatti,
kilkkaa pisar pieni, virkistävä,
Koliaatti, miesten kellistäjä.
Ja ne pullot hellän muiskun antaa!
Jopa tuolla matkamiestä kolme,
jotka kuskaa valkeata tammaa,
kolme sarka-reuhkaa, rehjanaa,
seljällään jo reessänsä he loikoo:
Silmät kirkkaat kohti taivasta
käännetyt on, kasvot, naaman-nallit
onnellista kevät-hurmaa paistaa!
Ja nuo kolme sälliä, — ei, yksi
heist' on Nurkkahovin Massi, vauras
isäntä, mut tarkka hengen-päälle,
tullut muitten rekeen säästääksensä;
toinen taas on jätkä Eeliel,
reessä hauskan, reiman Hepsun Jahvon; —
jopa nyt nuo kolme rehjanaa
selko seljällänsä reessä loikoo,
kiikaroiden päivää maaliskuun.

Rehjallaan kuin rennot rohdinpussit!
Kah, ne narrasikos Massinkin,
että pullot hyvän muiskun antaa!
Niin, ne kyllä hyvän muiskun antaa.
Mutta kaikkein parhaan muiskuista
antaa Himalaisen taskumatti,
nuoremmaisen pari-veljeksistä,
kelpo kumppalini, urhon oivan.

Ja kun nyt nuo kolme reuhkapäätä
isäntää, — tai yksi heist' on sälli, —
seljällänsä katsoo päivän kiekkoon,
niin se lämmin kiekko päätä huimaa,
silmät kipristävi riemun nauruun
kilvan kirkkaan jumaljuoman kanssa.
Ja kun saapuu järven rantapenger,
missä hanget punertaa, niin miesten
rinnan riemu ilmi aivan ääntyy.
Kimpoaa yhtäkkiä nyt laulu,
kajahtavi suusta kolmen urhon,
kolmen säkin, kolmen rohdinpussin.
Kimpoaa yhtäkkiä kuin puikko
Kajanuksen ammumahan oivan
orkesterin käskee, niin nyt hymni
näiden kolmen matkalaisen kaikuu.
Ja se hymni tarttuu, jonon valtaa;
kohta veisaa koko matkasaatto, —
Tasavainen yksin vaikenee,
sekä emännät ja vanhat muorit, —
veisaa punertaissa maaliskuisen

päivän hymniä se kaihollista.
Reestä rekeen, suusta suuhun se
virsi vierii riemun-kaihollinen:
„Vironlahden Ala-Urpolasta.“
Ja se laulu huimistaa, jo täyttää
into taivaalle, joss' säteilee
aurinko kuin kirkas ryssän peili,
tuores vielä, sahviaani-selkä,
fernissassa tuoksuvainen, ei:
urpusilta koivujen se tuoksuu.
Siis nyt laulun, innon yltyessä
kilpa-ajoon! Järven hankisjäällä!
Kun jo sinivarjot tummenee!

Kilpa-ajo jäällä.

Kilpa-ajoon hei! Reet kymmenkunnat!
Kymmenkunnat hevot, huisku-harjat!
Miehet seisoo ohjat piukallaan
kavioit' on sata rintamassa
niinkuin hyökätessä ratsukaartin,
vanhan testamentin sota-vaunuin.
Kilpa-ajoon kaikki. Syrjään tieltä
toisten ohi porhalluttaa jo
Tasavainenkin, hän, jonka leuat,
kasvaa, kuten tietty, harjaksia.
Siitä parrastaan hän huudon päästää,
iloisesti kiiltää siansilmät

jäykän niiniparran Tasavaisen:
Onpa hällä ratsu. Ratsu oiva!
Kuinka ukon ruuna nelistää!
Pölkkysäärin, raskahasti niinkuin
Velazquezin uljaat soti-orhit.
Eikä sivuitse se monta päästä!
Taakse Tasavaisen vanhan, oivan
ruunan jääpi kaikki muitten laukit!
Jääpi Maljanen, ja Himalainen,
vanhemmainen puna-ruunillansa,
jääpi, että nuorikkonsa kalvas
hoputtaa, ja posket hienot hehkuu,
puna-ruunaansa hän hoputtavi
huutamalla: „Juokse, juokse, Rusko!
Ponnistappas, punarusko, ettei
paksu pölkkyruuna Tasavaisen
meitä häpäiseisi, vanha ruuna!“
Mut se pölkkyruuna häpäisee,
häpäisee tuo uljas sota-orhi!
Eellimmäisnä vieläkin se pölkkää.
Ja sen isäntä nyt riemuin nauraa.
Niin, ja nyt se ukko, ohi lentäin,
törmäisevi kolmen reuhkan rekeen,
niiden, jotka virren äsken alkoi.
Reki kaatuu! Miehet kellalleen!
Tamma valkea pois heiltä karkaa,
niinkuin Persein sotavaunut ennen
sodass' eestä Aleksanter Suuren.
Siihen jäi ne kolme reuhkaa, siihen
keskitielle, hankis-aavikolle,

istumahan, järven hangistolle,
sääret harrillaan ja kättä huitoin,
kun tuo kaunis tamma karkasi kuin
onnetar, jok' onnen ajajalta
lähtee, hylkää voittoakin vaille.
Meni voitto, kilpa-ajon voitto!
Mutta, hihhei: jäihän pullikainen!
Jäihän heille kirkas jakkipoika!
Niinpä huutavat he kiitäjille:
„Hoi, hoi, miehet! Pankaa kievarissa
tamma kiinni, tuolla kartanolla!
Pankaa, hyvät miehet! Kun me täällä
pussataan nyt tätä pullikaista!"
Sitten: voittiko siis Tasavainen
pölkkyruunallansa? Eipä totta
monta ohitseen hän päästänyt,
Tasavainen, muori rinnallansa.
Yhden päästi! Päästi heti kohta
Himalaisen nuoremman, tään Oskin!
Täällä takana me naureskellen
oltiin, orhi kirkui kimmoissaan,
kun ei Oski kilpaan laskenut.
Haa, me oltiin tänne taakse jääneet,
huonot! Viimeisiksi! Kaikki voitti!
Mutta hei! Nyt mennään me, hihhei!
Hetkeksi vaan löysiks ohjakset, —
ja on jälleen kaikki takanamme, —
viuhaus, joss' ei näe silmä, kuule
korva ei, — vaan kaikki takapuolle
jäi, me yksin ollaan eellimmäisnä.

Niinpä viuhkaisi se meidän orhi,
jonka kellertävä harja liehuu,
jonka häntä kultakutri huiskii
etummaisna nyt, sen raudankarvan
orhin, Himalaisen urhon oivan,
nuoremmaisen pariveljeksistä.

„Kapakan“ kievarissa.

Siten tultihin me tänne järven
puolle toiselle jo, kievariin,
jossa korsku-orhi käyräkaula,
käyräkaula niinkuin musta joutsen,
jonka kupehet kuin silkki välkkyy,
pannaan kiinni rautarenkaasen.
Ja kun viimein saapuvat ne muutkin,
niin jo muittenkin nyt ruunat, tammat
peitetähän vällyin ynnä loimin,
heinät, kaurat eteen heitetään.
Kiinni pannaan valko-tamma niitten,
jotka istumaan jäi järven jäälle:
Siellä istuu he nyt onnellisna
kiikaroiden kohti taivaan kehrää,
laulelevat kaunist' iltavirttä,
onnellisna naaman-nallit paistaa.
Mutta meidän hyv' on kievarissa
järven tällä puolla ollaksemme,
armas aikaellaksemme, hyv' on siellä
lepuutella orhiloita, itse

lepäellä; muitten kehuskellen
Himalaisen nuorta oritt' oivaa,
nuoremmaisen pariveljeksistä,
hyv' on siellä luona tallin nurkan,
vanhuudesta vihreen seinähirren,
taskumatin mahlat keikistellä.

Pirtissä.

Vaan kun aurinkoiseen pirttiin mennään,
siellä liesi loimuaa ja kahvi
kiehuvi ja hiiliin sähisee.
Kyll' on isäntää ja emännäistä
täynnä pirtin kirkkaan penkit, konsa
nyt jo kahvikupit kalisee.
Siell' on Maljas-kuoma, hieno mies
vaaleassa kotisarassansa, —
taivaansinertävä kaulahuivi
liivin rinnat ristii, piippu suussa
röyhyää, ja uusi kaunis massi
taskun pimennosta pilkistää
niinkuin yökkö paaden rakosesta.
Tasavaisen muori siellä hiljaa
matkakahvi-kultaa odottaa.
Mont' on, monta siellä hyvää kuomaa,
kaikki, jotka tultiin saattueessa
kievarihin, mistä eroamme
kukin kylä tielleen omalleen.
Pysty isännill' on turkinkaulus,

niinkuin ennen uljas röyhekaulus
kaarsi kuninkaitten, urhoin kaulaa,
emännillä vanhan tyylin hameet,
sini-punaiset ja kainaloista
komeasti maata viistäväiset,
vihertävät, kirkkaat vihtoriinit.
Hupaisasti juoksee juttu sankan
tupakaisen katkun röyhytessä,
kuuman kahvin kiertäessä vatsaa.
Armas aurinkoinen paistavi
suvipäädyn ikkunasta: raidat
siniset se piipunsauhuun piirtää,
kulta-ruudut lankkulattialle.
Mistä siellä sitten miekkoisten
juttu juoksee? Noista juoksee juttu
markkinoista, torin hoijakoista,
metsänahkan hinnasta ja voista,
vaihtotammoista ja rinkeleistä,
mustalaisista ja souvareista.

Kammarissa.

Mutta hyv' on enitenkin meillä
olla kaunihissa kammarissa
kanssa jäykän vaarin, Tasavaisen,
hänen muorinsa ja Himalaisten
veljesten, myös kalvaan nuorikon,
joka meille eväskestit laittaa.

Hyv' on meidän täällä ollaksemme,
hetki armas aikaellaksemme!
Siell' on myrtit, siellä ikäheinä
kiertää seinää. Siellä aurinkoinen
kirkastavi kuvaa kahtakin
kahdest' ikkunasta paistaessaan:
Keisaria kanssa keisarinnan,
jolle juhlaisat on viikset tehty;
sekä Maariaa, emoa Jeesun:
näiden kahden takana taas seisoo
Juoseppi, jok' onpi etelästä
tänne tuotu perheinensä, maahan,
joss' ei häntä, itse ukkoa,
paljon tunneta, ei vaimoaankaan;
enin tuttu on vaan poikansa
kelvollinen, täällä, Kapakassa.
Hyvä siell' on ollaksemme nyt!
Vuolla voita vehnäsleipäselle,
syödä sulavaa on kiljunpintaa.
Hyvä niiniparran Tasavaisen,
jonka leukapielet loukuttaa,
lupsaa, joka myhäellen lausuu
kursailuja meidän nuorikolle
omist' eväistänsä antavalle.
Kursailee myös Tasavaisen muori,
ja tuo Ienokki, tuo Maljanen,
lihava ja pulska, puna-nokka,
pulputtava sisään oivaa kaljaa.
Hyv' on siellä piirtää kotkan kirjat
sian pintaan, niinkuin saksalaiset

muinais-sankaritkin ennen kuului
selkään voitettujen piirtäneen.
Sitten siellä kahvit toiset juodaan, —
ja tuo Himalaisten nuorempi
kaataa miesten kupposihin kermaa
pullukastaan, joka nuorta rintaa
äsken komeasti kohotteli,
urhon kukkarintaa, kaataa kerman,
jot' ei kissat kuulu maistavan,
eikä naiset saa kuin haistella.

Lähtöön taas.

Sitten? No, me noustaan, mennään pirttiin.
Hyv' on sielläkin, kaikk' ilomiellä.
Yksin nurkassansa suree Risto
sälli, laiha, kalvas tukkimies.
Tumma, kiharainen otsatukka
häll' on hurrin harrin, synkkä on
mieli. Markkinoilla hukkas hän
rahansa ja kukkaron, ja kellon
hopeaisen, tuplakuoren, kun
tutki siellä Mikkelissä kaksi
yötä kahden hevos-ryssän kanssa
neljän kuninkahan raamatuita,
kammarissa Vahvaseljän lesken.

Mut jo päivä alas aivan painuu.
Lähdetään siis tästä kievarista,

pois jo kievarista, jonka nimi
paikallensa sattui: Kapakka.
Lähdetään! Jo tuolta järven jäältä
tulee myös ne kolme miestä, jotka
valko-tamma jätti voittelussa.
Sylitysten käy he, kaulatusten,
Eeli sälli, lauhka Nurkka-Massi
ynnä Hepsun-Jahvo, pulska mies.
Ilons' ilmi urhot, rennot niinkuin
rohdinpussit, siellä rallattaa. —
Niin, kun kaikki nyt on valmihit,
Himalaiset me, ja Tasavaiset,
ja tuo Ienokki, tuo Maljanen:
Lähdetään siis tästä kievarista.
Armas aurinko jo aivan painuu!
Taivon hellä kansi tummenee,
palavammin honganlatvat paistaa.
Antakaamme kättä isännille,
mammoille ja mamman tyttärille,
sillä tästä kukin eroamme.
kylä tielleen omalleen. Niin orhit
pian otettiinkin, lähdettiin.

Ilta ja Himala.

Ja niin kiidämme pois kievarista,
meidän kyläin miehet ynnä muorit,
kiitelemme poikki peltoin, niittyin,
painuellen metsän hiljaisuuteen.

Mutta kiivakammin muita kiitää
meidän raudankarva, nuori orhi,
käyräkärkisen reen eessä, orhi
Himalaisen, kumppalini oivan,
nuoremmaisen pariveljeksistä!

Illan taivas, siintävä kuin meri,
himmenee, ja kuu jo istuimelleen
kultaiselle käy, kun aurinkoinen
laski jo. Kuu jälleen kultaiselle
istuimelleen metsän hiljaisuuden
valtiaaksi asettuvi, taikka
paimeneksi talven tähti-laumain.
Ja kun tunti vielä kiidetään, —
siinä alkoi illasta jo yö, —
niin jo eestä koiran haukku kuuluu
Himalasta, tuttu Hurrin luske,
johon kiukkuisesti yhtyy ärjy
toisen koiran, sepelkaulan Urhon, —
kun me lähestymme Himalaa,
kartanoa tumman rauhallista,
josta tulet lämpöiset jo loistaa.
Myöskin loisti paasikakluunissa
tuli kammarista valkeasta,
josta kirjoitan nyt sulle, ainut
ystäväni, salon siimehestä.
Vuotti kammarini, sauna lämmin.
Herkut: piirakkaat ja uunipaisti.
Vaan nyt lienen ruuist' aivan veltto,
laiska saunasta ja rauennut

retkestäkin. Mutta tuossa mulle
vällyvuode sylin hellän tarjoo,
unholassa korven hiljaisuuden.

Niinpä ajoin kerran kaupungista
pienoisesta, missä ennen muinen
monet riemut keväiset ma nautin.

NURKKA-MASSIN KUULIAISET

EPOPEA

I Luku: Kevään lähestyminen.

Jo ol' olleet päivät maaliskuun
aurinkoiset, viima-raikkaat, jolloin
hiihtäin nousin selkään valkeain
vaarain, alla sini-taivaan hurman.
Aurinko jo sotaa vaaroilla
kävi ankarata lunta vastaan,
harventeli Talven vanhan kaartin,
synkät aukot löi sen rintamiin.
Ne ol' olleet päivät, jolloinka
laskin vaaranteilta laakson helmaan
kullan-kellerville kartanoille.
Sielläkin nyt päivä valkoiset
pellot ruudutteli kanaviin
mustiin: aukoi tummat sarka-ojat.
Päivä yks se nuorin kevät-innoin
Talven valtaamista maista jo
paljon vei; se piirsi pelloille
kartat uutten, pienten mullan-piirein.
Toinen sai jo yhä laajemmiksi
ruskeat ja kokkareiset pälvet.
Kolmas päivä vaan: ja viime taisto

onpi Talven kohtaava, sen voimat
viimeisetkin lyövä, valkea,
kirkas loisto katoava: kevät-
talven loisto keisarillinen!
Valtain vihreäinpä liitto sitten
jakaa keskenään maat, mantereet.

II Luku: Suksilla Mäkkyiskylään.

Mutta sitä ennen vielä viime
kerran tahdoin suksin sujutella,
jäällä nyt, ei vaaroilla, vaan iljen-
jäällä ennenkuin myös järvet aukee.
Vielä kerran tahdoin koetella
kahta sukseani: kahta näätää
kulta-selkää, kahta käärmettäni
valko-vatsaista jo, hangattua
hangistolla, kahta kalkkaroa.
Sitten tallin parvelle ne vien.
Niinpä läksin yli järven, suuren
Saimaan huhtikuista kevät-jäätä
kohti kaukahista kylä-vaaraa,
jok' on Mäkkyiskylä nimeltään,
sillä siellä tanssittavan kuulin
iltana sen päivän kuuliaiset.

Kuuliaiset? Kenen miekkoisen
pienet pirinät? Ka, Jahvetti
Hepsulaisen, löyhkän leskimiehen,

jok' on isäntä ja parisniekka,
hänen tyttönsä ja Nurkka-Massin,
vanhan, viisaan, lauhan poikamiehen.

Ahah, „vai sen poikii“, kyllä tiedän.
Tunnen näkemältä Massis-Nuutin;
mut ken niistä Hepsun hempeöistä
kukoistaa nyt nuorra morsianna,
konsa kuuliaiset juodaan? Kumpi,
sekö hento Hilja Siviä,
jolla olla taisi, kuinkas se
olikaan nyt, Ameriikast' asti
matkannut maanpappi, kolportyöri?
Ei, vaan sisko, Impi Potentilla,
jolla on se punapäinen poian-
kölli, — jos lie siskollansakin, —
ja lie puolin toinen jo, se Hepsun
Jahvon pulska isän-tyttö. Vai niin,
kyllä tiedän. Lähtöhön nyt vaan
sinne, jossa tanssittavan kuulin
pienet kuuliaisten pirinät.

Varhain läksin, konsa huhtikuun
iltapäivä vielä loisti, aitat
kultaeli, luhdit kellervöi,
kiisin alas sieltä Himalasta
pitkin pientareita, järven jäälle!
Jää se oli silloin suksen alla
niinkuin herraskainen vanhankansan
marmorinen pöytä: koristettu

pöhö-kiemuroin ja lehdin, jotka
upotettu oli paateen. Tai se
oli niinkuin mikä Turkin-pöytä,
siselöity, kirjaeltu tähdin
hopeaisin, kilpikonnan luulla,
arabeskeillä, kun sieltä täältä
aivan paljahana iljen välkkyi.
Mutta vielä taiturintyö kesken:
Kaikkialla pöydällä on jätteet
päivän kulta-talttain, porain, höyläin,
kiilloittavan öljyn, pulituurin,
marmorinen jauho, jota yö
säilyttää. Hyv' oli hankiais-
jauholla nyt kahden suksi-näädän
leikitellä, niinkuin karhealla
mannaryynillä tai niinkuin hieman
hyytyneellä rasvalla. Ja vuoroin
vallan välkkyvällä luistin-jäällä.
Hyv' ol' oivain käärmeitteni siellä
kahta kalkkaroa, kahta häntää
kalkutella, kantaa paukutella.

III Luku: Kuuliaisten pitäjistä.

Ahah, — että jörö Nurkkakankaan
Nuutus, viisas, nöyrä poikamies,
ritaan joutui, — päästään, mistä lie, —
reuhka-nuttu, huuli töröllään
niinkuin härän, pilkallinen mies

liika komeudelle maailman:
niinkuin paperosseille armiron,
ja sen sellaisille; itse hän
kotilehtien vain häkää kiskoo; —
että Impukan hän, toisen noista,
joist' on roima rekirivo tehty
niinkuin itse Jahvetistakin:
kuinka Mäkkyiskylän Hepsulassa
kahden veivattavan kaivon luona
juoksi kolme kyläkuntaa: Keri,
Porhola ja Tevanjoki. Vielä
siell' on käyneet piispat, papit, hui-juu!
Ammunnelleet on tään elämämme
raskaan aavikolla siellä vettä
idän karavaanit, poikenneet
muka ohi mennen muukalaiset,
laukkuryssät, harjakallot, tuo
Laiska-Jussi, ynnä mustalaiset,
mierolaiset. Ja se Jahvetti
mielellään sen ilon rakkahille
lapsi raukoillensa soi ja sallei.
Mutta konsa sitten, sinä suurna
poutavuonna heltehessä ollen,
vuorostaan tuo Impi Potentilla,
vuotti tuleviksi niitä, joille
ammunteli elon virkistystä,
eipä tulleet kolme kyläkuntaa,
kaukaa kiersi Elejaasar, Laiska-
Jussi, ohi harjas-rahtijonot;
mustalaiset tulla tömähti,

huimi pois. Niin vuotta viitisen
sitten hurjan likan, Potentillan
leikkilöistä tuli pikku Heikki
punapää kuin oisi Aunuksesta
tullut, taikka punapää kuin justiin
Hollon Jullukka, se tukkimies.
Mutta Paunos-Lassi, hupsu parka,
lapsellinen, kerskahtava, hänpä
avas suuta, suurenteli, kun
kyläkunnat nauroi kourahansa;
niinpä käräjillä maksamaan
joutui kyläkuntain myllytullit,
ryssäin, harjukkaiden, mustalaisten,
Paunos-Lassi, raivon-kalvas mies,
liina-tukka, jolla on nyt poika,
jonka tukka niinkuin tulipalo
loimuaa, — nyt Massis-Nuutin poian;
sitäp' emännäiset herttaiset
nurkuvi ja monet immet itkee.
Hiljalla taas on se kolportyöri. —
Ka niin: Täänpä Potentillan juhliin
riensin iltapäivän viileässä
käärmeilläni, kannan-kalkkavilla
kalkkaroilla, kulta-näädillä
peninkulman Savonlinnaan päin,
kohti toisen rannan kuusikon
tummuutta, jonk' yläpuolta kuulsi
Mäkkyiskylä kaivonvintteineen:
talot niinkuin tummat linnoitukset.
Mutta päivän viime sätehet

sinkos ikkunoista, niinkuin leimaus
sinkoo linnoitusten kanuunoista.
Hiljaisuus se oli kuten hauta.
Niinpä nousin korpikuusi-teitä
ylös Mäkkyiskylän aukeoille,
tummuessa latuin, rautahangen
karskuessa, kiviin kalahuttain, —
konsa vaipui kevät-aurinko.

IV Luku: Mäkkyiskylän pelloilla.

Kevät-aurinkoisen vaipuessa
pilvet, ehtiessä huhtikuun
illan, heitti hanki-rippehille
kajastuksen harmaan, raukean.
Mutta kaukaa, puolta ilmanrantain,
paistoi ruskon purppurainen viiva.
Tuoss' on edessäni Mäkkyiskylä.
Pimeydestä talo-sikermäin
koirain villi räiske kaikui. Luulen
tuntevani pelimanni Kustaa
Mullin temput-taitavaisen koiran
laiskan ulinan ja lupsutuksen.
Ja jo tulla kuippii „Lurjus“ luo,
vinkuu, housut nuuskii: tuttu on
tämä kuokkamies! Ja niinkuin airut
johtaa mua hän, kun sitten poikki
pellon kujan päähän oikaisen,
halki kisailevan koiraparven.

V Luku: Hepsulaisen talo.

Tulistaan jo juhlapaikan huomaan
sekä vierahista, joita rientää
pitkin ränstynyttä valtakujaa:
Aidat rikki, koivut harvat, väärät
kujassa on Jahvet Hepsulaisen,
teitten relluttajan, parisniekan; —
hänenp' ikkunoistaan tulet iltaan
hohtelee nyt tumman-punaiset,
tumman-punaiset ja himmeät.
Pirtin puolta hiki-himmeät,
mutta jälleen tuolta „paremmilta
puolilta“ ne loistaa vaaleammat
helkatulet näitten juhlien.

Niin, ne loistaa iltaan Jahvetin
ikkunaiset, tummat, vaaleammat.
Mutta kirkkahammin loistaa soihdut
tuolta ränstynehen kujan päästä:
soihdut, joita poian-norssit polttaa
käryyttävi, tuohi-käppyröitä,
tuohuksia sikopahnan puolla.
Tervaksia, tuohi-käppyröitä
armahasti tuikkivia niinkuin
etelässä, kulta-temppeleissä
kynttiläiset pyhäin alttareilla,
niin nuo ilo-soihdut Hymenille,
jumalalle, jonka „käskyy laittaa
on juur häi'y tapa“, — Massin liiton

ynnä Potentillan jumalalle
soihdut kirkkaat, sikopahnan puolla.
Ja kun yli pellon hankikatteen
oikaisin nyt kohti kirkkahia
tuohuksia, jotka siellä lekkuin
paloivat, jo pääsin Hepsulaisen
pihamaalle, talon neliskulmaan:
Täynn' on miestä piha pimeä,
Hepsun Jahvon neliskulma linna
alla tähdittyvän taivaan. Onpa
sarkatakki miestä, hoikkaa poikaa
kädet rennot housuntaskuloissa, —
onpa sankareita ympärillä
tämän Mäkkyiskylän kuninkaan
avokouran, joll' on pöytä-piiri
runsas, veikot viisaat, vilkkusilmät.
Luhti-aittain eessä orhit hönkyy.
Joku kättä tökkää, sormenpäitä,
tuttu, kuoma, kysyy kuulumat,
omat kertoo. Niinpä siinä seistaan.
Mutta pahnan puolla poian-norssit
tervaa, tuohuksia polttelee,
kirkkahampia kuin ikkunain
tulet tummat, hiki-himmeät, nuo
tulet pirtin, josta kuuluu jo
rumpsun oireileva urku-kuorsaus
ynnä kilkatus ting-tangelein.

VI Luku: Paremmille puolille.

Ja kun pirttiin mennäkseni mielin
kanssa muitten, joita kuistilla jo
tungeksii, niin porstuassa joudun
pohjaks itse ukko Jahvettiin,
pulskiin, hymy-huuleen, tuiske-tukkaan.
Ja tuo Mäkkyiskylän kuuluisin
pohatta ja herra, hänpä ei
porstuasta pimeästä, jonne
oven-remppanoista valo virtaa,
pirttihin mun mennä annakkaan,
kun tään kuokkamiehen siellä huomaa.
Kättä tökäisee hän mulle, työntää
pehmyttä kuin villa-kinnasta,
sujuttaa sen kainalooni, viepi
„paremmille puolille“. Jaa, niinkuin
muinen Hellaan höylit ruhtinaat
veivät riemuun runoniekat, niinpä
saattaa hän mun ovest' oikealle,
juhlasaliin näitten kestinkein,
herkkusaliin leveään ja suureen.
Siellä on vaim'elläimiä, heille
pulli-silmää iskee Hepsun ukko,
sitten päätä nyökäten hän käskee
peremmäksi, tuoliin kiikkuvaiseen,
kysyy: „Noh, ei tulleet sieltä muut
Himalaisten hovista?“ — Ka ei,
eipä sieltä tullehetkaan muut:
Keli huono, ei siis emäntä

vanha, — taikka nuoripa tuo vielä
on ja pystypää, — ei rospuuttaa
koluutella voinut pitkin matkoin.
Nuoren Oskarin taas koivu-salko
iski lonkkaan, kun hän rustasi
kesä-kiikkua jo, siksi astuu
hän kuin seipäillä ja jokaisella
askeleella irvistää. Ja kotiin
harmissaan hän jäi nyt orheineen.
Vanhempi taas vasta nainut on.
Siihen Hepsun Jahvo: „Sen nyt ties!
Miekin ennen: eipä hyppys-töiltä
niiltä kylänkiertoon joudellutkaan.
Mutta — ooppas nyt kuin kotonas,
näissä huone-rähjissämme. Mutta
mitäs heistä! Pitää tästä mennä,
pakko täss' on niinkuin hengen-pakko
tanssia jo mennä puuhaamaan.
Kutsuvat taas: ukko, miss' on ukko?
On ne meidän ajan nuoret: ei
itse edes tanssin-töminää
osaa puuhata, — vaan hengen-pakko
ukon täss' on mennä puuhaamaan.
Oo sie nyt kuin kotonas, — niin kuumaa
kupin edes saat.“ Näin naurahtaa
Jahvetti, ja silmät välkkyy, kun hän
lapikoitsee sieltä keikkapäin
tuonne, josta soi ting-tangelit.
Siinä keinun, siinä katselen
polvellani rukkaset ja reuhka:

Kaunoinen on linna Hepsun Jahvon,
juhlasali näitten kestinkein!
Senpä suuret, tyhjät seinäpinnat
kylä-maalari on pohjalainen
rappaellut harmajalla ja
maalaellut puna-kukkaisilla,
niinkuin omenoilla ynnä lehtein
kanssa, kukin kanssa kellertävän
lehti-parin, kuin on juuret niitty-
kämmekän, niin oli lehdet nuo.
Jaa, ne on nuo kukat seinien
niinkuin ois ne juuret kämmekän
tarjonnehet kämmen-kuopistansa
punan paistavata omenaa,
paratiisin heelmää, tiedonpuun
marjaa, heleätä sitruunaa:
Pyhän liiton ennuskuva kai:
käsi vankka Impi Potentillan
tarjoava kulta-omenaista
Nurkkakankaan Nuutukselle, ja
poikaa pulskaa, puolitoistakin
poikaa, sellaiset ne oli nuo
kuvat siellä tyhjän-kaunihissa
salissa, jonk' ikkunoilla riutui
vanhatpiiat, varmaan vienoisen
Hilja Siviän, ja myrtit kuivat;
mutta lattialla katajat
tuoksui, taittamat kai Potentillan.
Ei siell' ollut monta tuttavaa,
enimmät jo pirtin puolle menneet;

oli kylän-ämmäin kurttunaamain
parvi: Lienas-Tiina eli Lieppo,
kolkko Laaras-Tiina eli Luara
ja tuo pitkä, laiha jotkelo
Rietas-Tiina eli Rietukka.
Oli suruisessa, hämärässä
taka-kammarissa hiljaa toinen
tytti, suuri-silmä Siviä
liekutellen lullaa, jonka nurkat
vankasti ol' äsken raudoitettu.
Tulipa myös itse juhlain riemu!
Kruunu, ylpeys näitten kuuliaisten,
tuli kyökistä hän kuuman pannun
kantain, helmoissansa poika, joka
katsoo, tuijaa ammollansa suu,
vieraalle ei kättä annakkaan.
Niin, hän tuli, pulska morsian.

VII Luku: Morsian.

Tuli pulska, pitkä Potentilla,
rallin hurja likka, — veikeä,
lekku-silmä Impi Potentilla,
monen virvoitus tääll' elämämme
erämaassa, isän ilo, ylpeys.
Hänpä korkealla päänsä kantaa,
päänsä, jota moninkerroin kiertää
tummahkot ja löyhät palmikot.
Tummanpunaisella leningillä

„tykö-istuvalla“ koristettu
on hän, pulska Impi Potentilla,
pitsit kaulassa ja hihansuissa.
Komeoina nuoret uumat kaartuu,
riemakkuutta silmät tuikkii; mutta
pitsein rakosesta kultaiset
kellon vitjat killuu, Massin lahja,
kun hän tyrkkää pannun pöydälle.
Eikä liioin kumartele niska
rento, kun hän kättä vierahalle
tokaisee nyt, kättä oikeaa
punan-vankkaa: melkein mielensä
antaa ollut ois kai vasempaa
kättä, sillä siinä paksu sormus
kiiltää, — eipäs pahoin parjanneet
Himalassa! kallis kulta-sormus
tuossa päällä pystyn vatsan kuin
minkä kellutuksen. Voi sun, johan
sie nyt, Potentilla parka! Mutta:
mitäs heistä! Pöydän päässä Impi
täyttävi jo kahvikupin suuren,
kahvikupin kullan-kirjatun
ja myös laajan, kukallisen tassin
tulinestehellä bamuusan,
käskee: „Pankaa sekaan, kastakaa.“

VIII Luku: Konttiämmät.

Häntä katsoi ovensuusta tuolta
kylän-ämmäin parvi, kurttu-naamain, —
mustat rotat, kiekaisijat virren
heleän, he tuijottivat tiukkaan
purruin huulin huivin-huppuloista
tuota komiata Potentillaa,
joka vuotti edessäni siinä
pannuinensa, valmihina taas
uutta kaatamaan, kun yhtä join.
Katsoivat nuo häntä, joka siinä
pulskin vatsoin komiana seisoi:
Eipäs häpiä ees herroja,
vaikk' on taas kuin nahka-leili, vehnäs-
taikina! Vai niinkös! niinkös neuvoi
äiti, opetti se Karu vainaa,
jok' ol' inhiminen, jos ei se ollut
sorja eikä turha heikale
niinkuin sie, vaan toki ihminen
muu se oli oikia, se tutki
postillaa, ja virsikirjan umpeen
veisasi, ties evankielit. Kirkkoon
körötteli tuiskusi tai satoi.
Tokko sie ees tilkan kahvia
antanet nyt köyhemmille? Vai et
Herran nuhdetta sie saanut! Kyllä
rännäsi tuo Jahvo tyttölasten
hännässä, mut eipä Karuliinan
eläessä ollut kylän poikain

vääntyminen Karun tyttöin aittaan!
Etpäs silloin pentuin kanssa, ähäh,
juossut telmämään! Et hyppimään
lepopäivät hyppiäisissä!
Ähäh! sanaa harjoittelit sie
taka-kammarissa lämpimässä,
kunnes ikkunasta rynkäsit
öin, kun mamma raiska uinahti,
voivottava, vakaa Karuliina.
Hyh . . . tuoss' on nyt. Ei se omena
kauas puusta putoa . . . ei siinä
mielessä, ett' oisi jyrstämistä
justiin Karussa . . . Mut ylpeä
oli hänkin . . . mikäs, antoi, juu,
mutta kyllä silloin silmistänsä
piti sille vettä tiristellä, —
jotta lähti! Eikä röijyiksensä
tavas vaate sille kelvannut,
päässä piti olla silkit, solkit.
Ja kun hullaannuppas Jahavettiin
tuohon sitten, pulskaan, pohattaan,
tyttöin häntyriin, se Karu rääpys.
Kappas niin, — kas tuota Impukkata!
Kah! Kah nyt, kun pitävi sen tuossa
kuonaella, silkit, simpsetit
näytellä! Se tokko antanee
nyt ees kahvin tilkkaa köyhemmälle?
Tokko rikas antanee? Mut mikäs,
mikäs rikkahan on rellutella,
rehvastaa kuin riikin ruhtinaat!

Vaikka napa taivahalle täyttäis,
kultakäädyt kaulahansa pannaan
niinkuin ennen mille Juosepille.
Tulee vauras Nurkkakankahan
Nuutti, vanha jo ja järkimies:
kah, tuo sormus sormehesi pistä.
Mutta mikäs: vanhallakin on
silmänpyyde, onpa on, ohoi!
Ja niin petteli tuon Nuutinkin
Vortunainen,* petti justiin tuon
pulskan Potentillan hahmossa.
Kyllä ymmärrät, sie ketkale!
Kun sie ees jo tilkan kahvia
antaisit nyt köyhä raukoille! —

Niinpä miettii päätä nyykyttäin
sekä peukaloita pyöritellen
kylän-ämmät, rotat oven suussa,
katsoin pitopöydän kukkuraa,
josta levis taivahainen tuoksu
vehnäisten ja kuuman kahvin, pöytää,
jonka päässä loisti punottain
eltat, hirvensarvet, paksut tortut,
lekotteli, kypsät vehnäsköntät.

---

* Vanhukset olivat nähtävästikin saaneet tämän jumaluuden eräästä Virzeliuksen virsi- ja evankeliumikirjan säkeestä, Kristillisist' tavoist': „Fortuna usein meit' pettelee."
Tekijän huom.

IX Luku: Kahvin ylistys.

Mutta pitkä, rento Potentilla
mulle kupin kultakirjan taas
täytteli, ja täytti tassinkin
tuli-nesteellä tuon kahvisortin,
joka tuoksuu hiukan siirapilta
ja myös ruskosokerilta, ollen
muulloin mielestäni ollut peijaus
kahvinjuojain, voimatonta, vesi-
vaaleaa kuin koko aika, jossa
elelemme. Vaan nyt tunnustaa
täytyi mun se, että tällä kertaa,
jälkeen hiihdon raisun, mainiolta
maistui se, kun Potentilla toisen
kaatoi, kehoitteli hymy-suin,
sekaan panemaan, ja kastamaan
tuota paistavata vehnäskönttää
kuppihini sini-kukkaiseen,
jonka kyljessä jo valmihiksi
luki kulta-kirjaimin: „Juo kolmaas“!
Jonka minä mielelläni tein.
Ja hän keskityksen raukoillekkin
kaatavi, suo ryypyn tulisen, —
siit' on mieli köyhän, murheellisen
iloinen, ja ylpeinä he juo
kupit, jotka kaatoi tiukka tyttö
Impi Potentilla heille. Kiitos
kaunis kahvistas! Ah, aivan kuin
nektari, tai juoma jumalten,

punssi, lämmitti sun kahvis rintaa
hiihdon raisun jälkeen hohkavaa.
Armosta tään vaalakan bamuusan,
tämän uuden, kymmenennen muusan,
ylistyksen veisaan, Potentilla,
sulle! Kiitos kaunis, morsiolle!
Elköön kiitos jääkö kupin alle,
niinkuin kynttiläinen vakan alle!
Kymmeneksen lisää lypsäkööt
lehmäs nyt, kun kotiin uuteen astut,
pienen Nuutin laajaks emännäksi,
lehmäs leviät kuin tynnyrit,
utareiltansa kuin ruustinnat,
kaksin lammaskatras karttukoon,
pellavasi, sini-kukka, pitkät,
sitkehimmät kuidut tehköön sulle!
Ja se Kanuutti, se, viisas mies,
olkoon kaunoiselleen altis, hellä,
syöttäköön sua voilla, vehnäisellä,
pankoon voita päälle silavanki,
niinpä yhä paisut, pulskenet,
kullan-kukka, aulis Potentilla.
Elköön olko vaimo hälle vanki,
vapautesi runsas olkoon sulla
tanssiin, talkoihin ja leikkiin, sillä
nuori olet vielä, huvitusta
halaavainen, isin Potentilla.
Muistakoon, mink' armon annoit hälle:
puolet kartanoa Hepsun vanhaa,
ynnä perijäksi poian, vielä

toisenkin suot pikku vanhukselle.
Niin hän olkoon, jotta ilomiellä
voisit antaa hälle vielä monta
sellaista kuin tuo, ken takanas
irvistää, ja toinen yhtä sorja
syntyvä kai kesän kukka-kuulla.
Monta poikaa, miestä leikin, työn,
jotta kerran kolmen kyläkunnan
vaarit kilvan, nauravalla suulla
vaikka omikseen ne kerskahtais,
poikusia viisaan, hellän Massin,
Laiska-Jussi heidän mainettansa
kuljettavi aina Aunukseen
yli merten, maan. Niin edukseen
sulle nöyrä olkoon „hovin“ Nuutus,
että suku kasvais, kukoistais.

Niinpä lauloin, hiljaa hyreksin
nahkassani vaan. „Suur-kiitosta,
paljon kiitosta“, mie ääneen virkoin.
„Mutta missäs nyt on sulhasmies?
Kättä löisin, kasvot katseleisin.“

Siihen vastaa pulska Potentilla,
hekahtaa, ja silmää, heitto, iskee:
„Missä lienee . . . missä nuhjustellee
nurkissa, kun kerran nimeltäänkin
Nurkka-Nuutus on. Ei tanssin touhuun
kykene, kun kuuluu olevan
paise, missä lienee . . . saattaa olla

vaikka puolla hintterpommerin.“
Niin hän matkivi ja silmää iskee.

Vaan nyt pirtin puolla rumahti
kuin ois hierottu jo tanssiin päin,
kielet turahti ja lirahteli,
ja tuo Hilja taka-kammarissa
viritteli lillun-lullin virren,
töykkäs vakunsa niin laukkaamaan,
että kurkistivat ämmät aivan
oven rakosesta: kuinka tuo
tuudittavi Hilja houna, joka
osas kyllä olla ylpiää,
ei kuin piti pappi saada Hiljan,
kolpontyöri; mutta niin käy raiskan,
joka kuuseen kurkottavi, se . . .!

Mut mie läksin jäljestä tuon Impi
Potentillan, keikka-kaulan löllin,
pirttiin, josta soi ting-tangelit.

X Luku: Tuvan puolle.

Kautta porstuan, sen pilkkoisen
pimeän, jok' on kuin kiilattu
täynnä kansaa, pirttiin: sieltäkös
vastahan nyt löyly kuuma hyökkäs,
suuren kiukaan helle, hiidenmoinen
hönkä, paljon rahvaan hengitys.

Pirtti matala ja pitkä laumaa
täpö-täynn' on, uksi huuruaa.
Niinkuin kahvipavut rännälissä
toisiansa hieroo, paahtuin hörrää,
niin nyt tästä Hepsun Jahvukankin
ohra-rännälistä savu sankka
nousee, huuru, letku-piippuin tupru
sini-sakeana kohti ortta,
kiiltävätä, mustaa orsi-hirttä,
joka narisee jo hiljakseen.
Miest' on niinkuin patsaat lyöty maan
uumeniin: ei liikkua he mahda
liioin, toisillensa tietä antaa.
Nousee haiku puna-nahkaisten
rantasalmelaisten kopra-koppain,
katku tuprahtavi paperossein,
sikaarien eli sikaartein ja
papertossein. No, on totta täällä
elämämme joskus pelkkä sauhu, —
pölly mahorkankin rintaa kaivaa,
karmii selkää, nielun mullistaa;
mutta heinält' tuoksuu vinteriska,
jota tuskass' usein tupakan
saatu tuoll' on kylä-pajalla
luona seppä Kuvajan, ken tietää,
että ihmis-lapsella on sielu,
mutta kaloilla ja sammakoilla
elo vainen ilma-rakossansa.
Tuprus siellä miesten piipuissa
kirpeästi ryssän-kasakka

öljy-aulis, piipun tukkivainen,
kärventäjä varren pulskimmankin
turmiolle, tuhrustaja kyntten,
kun taas mura Turun kasakaisen
hyvin palaa ja on kuivakampaa;
kyti siellä Valkki kauppiaan
Matti-paperossit itse, liioin
imemättä ukon hampaatonten
leukain; tilaukset ja rettingit, nuo
uljaat ratapölkyt propsijätkäin
suussa; mutta Maljasella taas
sormi-töpyköissään on armiro
oiva. Kurkkuun käyvin oli henki
mustain sikaartien, fenniain,
joita vakaat isännäiset nyhti.
Ah, tää elo, sauhun sankeus!
Vaivoin eroitti ees kansan hahmot
tästä savumaisemasta, jossa
usva leijui, kuumotti kuin puut
sankaritten reuhkalliset päät.
Mutta pirtin perimmästä kaukaa
helotteli himmeästi pirtin
puna-pöydän yltä lieri-lamppu
valko-kupuinen, kuin tulivuoren
tupru-keila, lekuttava lamppu.
Tai se teräviä säteitänsä
loi kuin mikä toivon-risti meille
pimeydessä harhaaville, halki
tupakaisen sauhun synkän alhon
tuonne pyrkiville valoon ja

vapautehen, taivaan iloon, tanssiin
keskilattialle Hepsun pirtin.
Jaa, kuin kullan-himmertävät kiekot
etelässä kulta-temppeleissä
kiertää pyhimysten kaljupäitä,
niin nyt täällä sauhut tupakkain
kierti vantehina reuhka-päitä.
Mutta täähän elo vast' on sauhu!
Surun-sauhu vaan! Vai miten, poiat,
norssit, jotka noki-pankolla
lyötte karstaiseen jo kattilaan
tahtia ja pataa heilutatte,
naurelette uottain tanssahdusta?
Tai te piiat pienet karsinassa,
terveet, sievät piiat pyhäiset,
punan-pallerot ja kirkas-silmät,
Lainat, Vienot, Maikot, neitsyt Marjat?
Teillepä jo alkaa kaikuella
juhlakas ja tunteellinen hymni
hela-sirmakasta suutarin
kalvaan poian: mollin lirutukset,
haali-ali-lee, ja killittävä
virsi korkeimmassa kuorossa,
teille kilkuttaa ting-tangelit.
Mutta — mitäs minun pitikään?
Niin, en sulhasmiestä siellä nähnyt.

XI Luku: Naiskarsina.

Näinpä karsinassa tyttäret,
kaunihit kuin kukat, mäillä marjat!
Viivit, Maikot näin, ja Lainat näin;
näin Violat, Vienot, joista mieleen
johtuu aina vieno kesäkuu,
jonka kohdalla on annakassa
nämä nimet armaat. Näinpä näitten
tanssiaisten rossi-rintaiset,
hellät kaunottaret. On nyt heillä
yllään loistohameet, vihtoriinit
punan-sinisiltä läikkyvät.
Punaiset on heillä leningit,
körttiröijyt mustat kuten yö.
Niinkuin heinäkuussa mäenrinta
alla tumman kallion, niin loistaa
sinistä myös noki-karsina
värikkyyttä naisten istuvain
sylityksin, päälletysten sänkyin
reunoilla ja päissä, penkeillä,
punottain kuin mättähällä puolat,
niinkuin sievät aurankukkaiset.

Mutta tyttös-rivin takapuolta
uhkaavat kuin vanhan traakin kita
kylän-ämmät, sinne kiivenneet
kurkkimahan, korvaan kuiskimaan,
Lienas-Tiina eli Liepukka,
Laaras-Tiina elikkä se Laura,

ja tuo hölösuinen Rietas-Tiina
päätä surullista nyökytellen,
riemuin soidessa ting-tangelein.

XII Luku: Puhemies.

Näinpä sitten tuttavia. Siellä
vilisti ja touhus puhemies,
vanha Lappeenrannan rakuuna,
nuorekas ja käyvä kättä heittäin,
pystypäinen, — silmät litteät
kiiluu vaurastumistoivehia:
kas, hän ostaa taloja, ne kuntoon
rakentaa ja voitolla taas myö,
ahväärillä, Nurkkakankaan Nuutin
naurusuu opetuslapsi, Perttu.
Vaskirengas korvass' oikeassa
suojaa häntä kihdeiltä ja muilta
sala-siukkuuksilta, joit' ei muut
poies saa kuin kuhne-altahassa
huljaamalla perä-pankkujansa.
Ah, tää nuori, reipas ajutantti
Nurkka-Nuhjuksen, tuo ajotantti,
joka ajoi Nuutin naimisiin!
Kuinka pontevasti jalka marssii
kiilto-kärkisessä saappahassa!
Ponnahtaa kuin teräsjousi! Kuinka
ketterästi urho kumartaa,
selkä sujumaton niinkuin suden,

itsens' esitellen: Porhoinen;
kantaraudat kirkkahasti silloin
helskähtää. Jos oisin maisteri,
jupisteeri, — oisin kuningas,
niin mie valmis oisin antamaan
tälle hienon käytöskuosin vuoksi
kulta-mitallit ja kenkiin kulta-
kannushyrrät, timanttisen nuuska-
toosan housun-taskuunsa, niin on
jalo nähdä rehti toimen Perttu,
Massin naima-ajutantti, tuo
tuttu moitteeton ja pelvoton!

XIII Luku: Muita tuttuja.

Kah, no onhan Tasavainenkin
täällä, pitkä, köykky-selkä, jonka
leuat, kuten tietty, niintä kasvaa,
niintä karheaa tai karjun harjaa, —
hyvin järjestetyn kartanon
isäntä, mies kansallinen vallan.
Terve, Maamiesseuran esimies.
Mies ja sankari! Sie, joka kynnät
kynälläs kuin auralla — ja maasi
toivot marjan-kasvavaksi, jos ei
itaraksi, kohtuus-määrällä
säästäväksi, kansalliseks vallan,
ettei kupernyörin venskaavan,

kulta-kaulan eessä tarvis oisi
kumarrella. Silti keisarille
annettakoon, mik' on keisarin.
Käden-koppuraa hän mulle lyö nyt
nauru suulla, siansilmän-kiilu,
kuulumiset saa ja omat kertoo,
konsa siihen käy myös Maljanen,
jonka nokka tungoksesta paistoi
niinkuin kevät-kesän mansikka, —
silmät loisti lemmikkien lailla
tuolta naisten karsinasta, lenon,
tyttölasten pienen hauskuttajan.
Luo hän käy ja kännää tossajaa.

Oli, olipas siell' ystävää
Hepsus-Jahvon riemun kuhinoissa! —
Mutta, mitäs piti? Niin, en sulhas-
miestä siellä vielä nähnytkään.

XIV Luku: Kyläkauppias ja „mamma".

Niin, se Tevanjoen kauppias,
äijä kelmeä ja littu-poski,
joka vielä kerran nuoristuin
tahtoo elon maljat ryyppäellä;
eipä hätää tässä! kaiken ikää
koottu on ja saatu mammonaa! —
tuollapa hän seisoo mataminsa

lihavahkon kanssa karsinassa,
uskollisen, hurskaan „mammansa“,
kirkkoon-kekottajan, samall'aikaa
köyhillekkin hellän, antavaisen,
leikkisän kuin vikeltävä porsas.
Pienet kiilu-silmät haaleat
sievästi ne on nyt maahan luodut, —
sillä tuossa vieressänsä, hyi,
mikä ruoja naiseks istunee,
hyi ja aijai! ihan naurattaa
mammaa; siitä istujasta kerron
vasta. Niin hän seisoo kauppiaansa
vieressä, tuon Akselinsa, jonka
rintapieltä sillinsuomut jotkut
tähdittävi, hopein prenikoitsee,
Tevanjoen komesrootin, Falkin.
Seisoo, juhmu-kulma, katselee
alas rakosesta silmäripsein
valkeain kuin sian silmäripset,
törösuinen mamma, mutta tuimat
kulmat: niiss' ei ole karvoja;
lepää mamman sormet vatsan päällä,
sormein päällä rinnat hyllyilee
virtten heliöitten veisurilla.
Mutta: — pirtin perällä on parhaat!

XV Luku: Soittajat.

Siell' on, nurkkaan syöstyn pöydän päällä
penkillänsä istuin, näitten juhlain
musikantit, jalo kaksikko.
Poika nuori siellä, korska, kalvas,
verkkaan suuren sirmakkansa kiskoo
syltä täyttäväksi polvillaan, hän
taiten koettaa rekistereitä
päästäin enteelliset lirutukset
vuoroin molli-, vuoroin duuri-äänin,
muistuttelee vissiydeksi mieleen
polkat, valssit kolmi-rivisellään.
Mutta tupakkaa hän, aika mies,
rintahansa litteähän kiskoo,
silmät mullin mallin, kiskoo rintaan
kirpeää ja mustaa sikaartia,
rykii, käkistäikse, suutarin
poika, — sielussansa oikeat
luojan lahjat: ensi kuulemalta
muistaa, soittaa joka säveleen;
kulta-kanteloisten lienee nytkin
sauhuissa hän helisevän kuullut,
sillä viime pääsiäisnä täällä
naukkiessaan sukulaisissansa
Savonlinnan nuori maister herra
piti Bakkhos-puheen poikaselle:
lupas toimitella hänet pois
kauas kimmaltavaan kaupunkiin

orkesterin lavoilt' ylvähiltä
soittamaan: „Pois toimet rauhasat." —
Mutta tuoss' on toinen soittomies
lapsen-vieressä ja keinuvaisen
lieri-lampun. Hän on itse valmis
mestari, mies hyvä vioolin.
Mies ja niekka, jonk' ei harjoitella
enää tarvis, eikä näppäellä
kieltä, joka häntä tottelee
kuin mik' orja! Hellä orjatar!
Juoksee soittonsa kuin puronen
virtaa niinkuin luoja leikitellen
uomaansa sen tahtoo. Eikä myös
soittaessa tahtia tään kurkun
örritellä tarvis ollut. Jouten
istui pulskin reisin, pystypäin.
Hedelmän hän ajallansa antaa.
Viulu haalakka se kohdallaan
hyllyllä on, pieless' ikkunan
tumman, josta lampun hiki-kuva
heiastuu ja kiiltää, kiikkuvi.
Mont' on markkaa tämä taitosormi
tuonut kotihinsa vaimolleen,
joka kaulaan kapsahtavi, kun
pulskansa hän kotiin muilta saa;
monet palat se mies soitellut
koiralleen on, joka itsekin
tienaa: tuossa istuvi se nytkin
pöydällä ja piippu pieless' suun
nauraa isäntänsä käskystä

näitten kevät-juhlain riemua.
Sep' on pari! — Urhon sileät
posket punaa paistaa, onpa on
voimakkaat ja pöhöt poskijänteet,
silmät avoimet, ja alahuulen
vahvan hymy leijuu voitokkaasti.
Kaari-viikset, — missä nähnytkään
olen tuon? Kah, Mulli ilmeinen
on Carolus X:s Gustavus,
Beltin urho, josta piennä luin
kuvalehdistä, historiasta. —
Mutta: sulhasmiest' en siellä nähnyt.

XVI Luku: Eeliel & Kumpp.

Enpä Kanuutusta, Massista,
jok' ol' ennen pelkkä renkimies,
uuras, nöyrä, pieni koiranpoika:
siks nyt onkin hyvänlaisen Nurkka-
kankaan isäntä, mut kitu-tarkka,
jost' on mainittu myös nimin toisin:
Nurkkakankaan Massinen tai Nuutus,
Massis-Nuutti, Nurkkahovin Massi,
Nurkan-Nuutti, Nurkka-Massinen,
Massin-Nuhjus tahi Nurkan-Nahjus,
mutta enintään vaan Nurkka-Massi.
Ennen huutolaisna akkain röijy
yllä luuhotti, öin yksikseen
ovensuussa isä vainajaansa

uikaili, kun kuorsas tupa muu.
Työssä loi, pui jutkisti kuin mies,
tanssi-ahoille ei paljon mennyt.
Kunnes Paunolan hän „herralle“,
rehevälle rasvatynnörille
pääsi rengiksi, puutarhuriksi.
Siellä viimein sitten akkalaan
sanoi kaipaavansa . . . oisi jo
katsottu yks ruuni-nahkainen,
ne on työssä sitkehiä . . . mutta . . .
Silloin Paunolainen, reilu mies,
ei kuin sanoo hälle jotta: „Nai!
Minä annan sulle . . .“

Mutta kappas,
tuossa on nuo kaksi metsä-jätkää,
toinen tuttu hyvänpäivän verran,
tuossa tuo, — tuo lyhyt tallukka
härkä-naama, joll' on poskipäät
paistavat kuin veri-appelsiini,
hän on tuhman harras Eeliel,
kellinimensä on Persikka.
Kas, tuo on nyt Eeli Persikka!
Jäyhä on kuin paras lahtari,
syvällä on silmät päässä. Senpä
paksut aivut joskus keksii jonkin
paksunlaisen, laiskan komman. Hän
näyttelee nyt villapaitaansa
ryönistä ja kehuu, ett' on hällä
tuossa nisun-syöneen vatsan päällä

„kuplee-perät“, mutta lyhyissä
jalan-haarukoissa hällä on
uudet „postinnahka-patiikat“.
Häll' on täällä myöskin kaveri,
hartaall', aatteekkaalla Eelillämme,
tuolla tuo: tuo pitkä tukki-jätkä,
kas tuo, joka toikkii niinkuin kurki,
harmaatakkinen ja laiha mies.
kasvoillaan on liian viinan kalpeus
ynnä muunkin, tuntehien suurten.
Tuonpa ohukaista rintaa peittää
paita Turkin-punan värjäelty,
hurmeen-punaiseksi, joten hän
on kuin mikä punatulkku, tai
intiaani, paita-panssarissaan, —
mikä lieneekään hän, — Hurmerinta;
kun taas pöllö-naaman Persikan
rintaa peittää paita vihreä.
Nep' on kilvet näitten ritarein:
vihreys aate-tuoreuden ja voiman,
syvä puna intohimoin suurten.
Näin he siinä rinta-vaakunoineen
valmiit on. Ja jos ei sulhasmiestä
ollutkaan, niin onhan — Palvan Killi.

XVII Luku: Palvan Killi.

Hehee, mikäs se on tuolla tuo
ryökkinä, — jos ei se ole vaan
Palvan Killikka, se sama, se,

joka ennen laitaa kanavan
käveli ja keikutteli, osti
kaupungista sukat punaiset,
joilla vasta maister herran . . . heh,
eikös, poiat, tuolla karsinassa
pankko-penkill' istu Killi, kuuman
pätsin kupehella! Sill' on uusi,
valkea ja ohut röijy, jonka
läpi seljän kaari kuultaa, muu
laajakuoppaisena niinkuin laikkuu
rasvalammit tamman lautasilla!
Eikös ollutkin, se pullukka?
Tunteehan tuon ötkälönnistäkin!
Ja nyt pitää kaulaa keikistää!
Avo-kaulaa, ötkälönnillä
voideltua, leveä ja vankkaa!
Pitää levehiä poskipäitä
käännellä nyt, kuikistella suulla
hymyvällä. Ja ne napit, ka, ka,
kullan-kiiltelevät napit, no, —
niidenkös nyt pitää välkkää, paistaa!
No, kyll' on nyt siinä pälymistä!
Kuinka katsoo hymy-suinen tuo,
laaja-poskinen kuin Monna Liisa.
Mitä katse riemuitsee, ja mitä,
rinta Palvan Killin huokailee?
Enpä arvaa! Helmat tärkätyt ja
rimsukkaat vaan suhkaa: susu-suu,
kun hän maltitonna jalkojaan jo
nostelee ja näyttää nappikenkää

korkeaa ja kiiltävää. Ja sukka
uutta, punaista, kun miesten joukkoon
hymyn-riutuvat hän silmät luo,
tähystääpi aivan arvostellen
isäntiä, poikamiehiä,
kääntää pientä nuppu-päätä, pätsin
heltehessä nostaa tikku-nokkaa,
kuuden kylän poikain pullukka,
nopsa, lyhyt, vetryt lullukka.
No sen juutas, joka paikkaan sekin
ennättää, — jo ohikäypää tarttuu
takin-halkoon, onkii, nykäisee,
naurelee kuin mikä kampela,
kysyy kuulumat ja omat kertoo,
silmää iskien hän vetää luo ja
mukavia asioita suhkaa,
lyhyt, paksu Killi-tyllerö,
kiertelevä lemmen-lyllerö.

XVIII Luku: Vanhankansan ristipolkka.

Mutta silloin alkaa tanssi juuri!
Pitkä, kaari-viiksi viulumies
tempaa viulun, leuan alle vie, —
merkin silmää räpsyttäin ja sormen
koukulla kun antoi Hepsun Jahvet,
hapset harmaat nuorra liehuen.
Nyt on aika, — ämmät karsinassa,
olkaa valmiit! Alkaa hurnotus!

Näitten juhlain hiiden villitys!
Kun nyt Kusti, roima viulumies,
tappiin koskematta päästelee
vanhan, laulavaisen ristipolkan.
Tieltä pois! Pois sassiin, väistäkää
saapas-kompsut, ruojut, lapatossut.
Ensin vanhankansan kuosihin
polkka apelle ja sulhaselle,
puhemiehelle ja morsiolle.
Smirnaa! Pois muut, niinkuin rintamaan!
Niinkuin tammilaudan ympärille,
sillä jo soi polkka Kustaan, Mullin,
kun hän laskee mehullisin suin,
altti laulaa, koppa remuaa!
Joutukaa siis tanssiin, appivaari,
Jahvet paksu-polvi, leikko-pää,
sekä sulhanen, — miss' on nyt hän?
Marssi tänne, koiki Nurkka-Massi.
Riennä, riennä myös sä puhemies,
leimaus, Lappeenrannan rakuuna,
Impi Potentillaa vastahan!
Muut jo joutuivat, mut ylkä ei,
kaino Nurkkakankareen Kanuutti!
Yhäkö mies nurkat nuhjustaapi?
Ken nyt eestään tanssiin valitaan,
tähän jaloon ristipolkkaan? „Antaa
olla miss' on, Nuutus Massisen,
olkoon missä lienee, lauhka mies“,
hommaa Hepsun Jahvo, pulska mies.
„Mut sie, Tasavainen, neljänneksi

tuleppas! Vai eikö passaa? Sie
osaat, peto, peijakas, tään polkan."
Tulee, tulla köykkii Tasavainen,
näyttämölle, keski-permannolle
vierusmieheksi sen Porhosen,
vastapäätä paksun ukko Jahvon,
vastapäätä Jahvukaisen, niinkuin
itse rempsee sulhasmies hän ois.
Hän tään vanhan polkan taitaakin
yhtä hyvin kuin tuo rellun Jahvo,
paremmin kuin nuori puhemies
ynnä morsian, ken vasta eilen
isän iloksi sen hölkkäs, oppi.
Osaapi tuo pitkä Tasavainen,
köykky-selkä, kotkan-kourukopra,
jonka leuat, kuten tietty, niintä
tunkevat tai metsäkarjun niska-
harjaa suoraa, jäykkää, ruostehista,
jäkkäsevää, kansallista vallan.
Nyt on ruutu tehty! Viulu vonkuu.
Kieppuu puhemies, ja reippahasti,
ohut kengänkärki välkähtää, —
marssii paraatissa, peräyy,
eespäin ryntää, sitten käännähtää,
ukko Jahvukalle vikureeraa,
rynnistää taas Potentillaa vastaan,
pystyvatsaa, tuota valtavaa,
niinkuin taistelossa loistoratsu,
kenttäsignaalit kun sadat soi.
Intoon nousee ukko Jahvetti,

tanssii aivan posket punottain,
nuoruutensa polkkaa köpsöttää,
polkatessa huulet höpsöttää
mitä höpsötellee lerpallansa,
ikenet ne paistaa hauskasti.
Tanssii, että niska-tukka lekkuu,
hyppii, lekkuu. Kelluin kaartaa hän,
konsa Hepsun Jahvon poskipäihin
luopi veri kukkaset, ja silmäin
ympärillä hiki runsas vierii,
karpaloipi ukon kallolla,
lapatossun kalju-pallolla.
Tiitun, tiitun! Impi Potentilla
hytkyy Aapelimme vieressä,
komialla vatsan-leilillänsä
harppaellen mahtavasti, kellon
kulta-ketjut heiluu, killittää. —
Mutta juhlakkain on Tasavainen,
urho kansallisen puolueen,
suomalainen: mene, kiistä, ettei
se mies vallan suomalainen ois!
Suomalainen on kuin onkin mies,
joka hölkätessä innostuu
kiittämähän kuosit vanhain tanssein,
mut ei uusia hän suosikkaan.
„Hm — höm — ne, ne nykyajan tanssit“,
puhkaa ukki ohi lönköttäin ja
sipoin tanssiessaan niini-partaa,
ja se otsa vakaa kurtistuu, —
„höm . . . ne uudet tanssit, joita nuori

polvi lapsellinen vetkuttaa,
venterkat — hm . . . tuota, ranseessit,
masorkat ja kaikki sottissit,
ne on . . . tuota: tyhjää köhnötystä,
kopran tutinaa, kas, tällä viisiin,
on hm . . . köhnötystä, kihnutusta, —
kinkun hinkutusta, hieromista!
Hm . . . ne, tuota — hyvin lapsellista!
Ja ne sitäpaitsi", puuskaa ukki,
jonka pienet silmät myrkyllistä
ivaa kiiluvat, „ne tuot', on vallan
aatteetonta, epäsiveetöntä.
Mutta tämä vanha ristipolkka,
jota semmoista me tanssattiin,
kuin myös vanhat, oikeat katrillit
hieno-helmat, hieno-helmat! polkat
Hampurin, se nätti Martin-Vappu,
jonka värssyt kyll' on riehkatut,
ja se vanha 'laula, laula kukko'!
nehän ne on vasta kansallista,
ei oo hinkun-kinkun kihnutusta.
Tätä tanssii vaikka aamun-koittoon!"
Niinpä roikaisee hän, innostuu,
haastaa hartahasti, silmät kiiltäin
rallattavi, sipoo niinipartaa
saapastaissa eessä nuorten joukon.

XIX Luku: Lystin-lesken valssia.

Mutta ympärillä nuorten joukko
tätä tanssia ei tunnekkaan:
Suurin silmin katsoo, auki suu
aivan se kuin lehmä uuteen tuohi-
konttiin, sika tuulimyllyhyn,
silmät pöllällään, suu ammollaan:
miten ne nyt muka, körrit, siinä
juhlallisna hieroo, hölköttää.
Toista tanssin laatua se kaipaa.
Sill' on uusi veri suonissaan,
kiivas, raisu, rennon-rauhaton, —
„sydän verrattava rautahan".
Suonissansa sillä leijaa, soi
vento, kuuma lystin-lesken valssi.
Toista tahtia se kaipaa, saa. —
Niin: ne päivät vanhankansan on
menneet, rientäneet pois rekosillaan,
reessä kirjoröijyt, karhuntaljat, —
purilaita kiskoin raapustelleet
pitkin kankaita ja soita, maita, —
tulleet uudet, kelvottomat vallan.
Silloin vasta riemu riemult' tuntuu,
kun tää vanha ristipolkka loppuu,
ja kun taulu-naama Tasavainen
innostuksestansa hämillään ja
silmät naljallansa asettuu
syrjään, huokaisee; vaan luokseen könnii

hiki-karpaloitaan pyyhkien,
silmät hiki-lamparosta kiiltäin,
huuli lerpallansa Jahvukka,
iskee silmää: „Eikös lähdetä
'kiesseihin'? Tuo hölkkä iskipäs
emä varin niskaan! Eikö passaa
sulle, Tasavainen, tule pois!“
Silloin vasta, kun tuo Potentilla
helluttelee sinne paremmille
puolille kai pöytä-touhuihin, —
silloin vasta riemu riemult' alkaa
tuntua: kun oikein Kustaa Mulli
päästää kirkkaan lystin-lesken valssin.
Poika avuksi käy mestarille:
painaa polvi-urkuin välkkäväin
palkeet yhtehen ja helinöiden,
lirutuksin soittaa remakoivan,
kiivaan lesken-valssin, — soittelee
paasseilla ja pim-pim-kelloilla
poika korska, laiha, hinterä,
kutistunut tilkkein iskennässä,
haistellessa nahka-pyttyjä,
ynnä sikaartista kalvas vielä,
soittaa keinupäin ja umpi-luomin,
vetää aivan valkein rystyin hän
leijuvan ja laulelevan valssin.
Silloin nuorten rinnat heltyy. Nousee
norssit pallipäät, ja sankarit
lallattaa jo: haali-lali-leijaa!
kun nuo vaski-kielet, viooli

viuhaa, kaiho-valssin remakoi.
Hm . . . ja tuota . . . mitä Aapelimme
auttaa suuta lupsutella, otsaa
kurtistella vallan kansallista:
„Että tuo se nyt on . . . tuota . . . rutku . . .
hm . . . tuo peli . . . harmoonikka . . . nahkaa,
messinkiä: se nyt Väinämöisen
kannel, soitto Suomellemme suotu!“
Iäks vaienneet on kanteleet
kova-oppiset ja heikko-äänet, —
pillit, tuohitorvet, lehmänsarvet.
Purilain ne hyvät ajat pois
ajoivat, suoportaat rämpivät.
Isänniks on ajat uudet tulleet
valtateitä, kiessi-rattahillaan,
seviootissa ja kaloskat
päällä lapikkaankin jaloissa,
välkähtävät „piki-kaukalot“ —
kainalossa Saksan palje-harput,
messinkisten kielten satakielet.
Kun ne kielet remakoi ja soi,
silloin herkkiin sydän-kieliin koskee:
Valssailee nyt kylää kymmenkunta!
Miehet jäykkinä kuin sankarit,
astuen kuin aatran kurjess', aivan
jylhän jäykkinä kuin sankarit.
Poian-norssit, pallo-päät, he polvet
tutatellen, harjas-kauniit poiat,
hellävaroin vievät likkoja:
Nuopa puna-suin ja silmin tiukoin

käy kuin nimismiestä passatessa,
totisina, aate-tuimin silmin.
Näin on ensin valssi juhlallista,
vaikka alla into ouruaa.
Että ihan alkaa kismitellä,
maksaa kaivella ja piruuttaa
propsi-jätkää, Eeli Persikkaa,
härkä-naama miestä, neuvokasta.
Hänpä tohtii toimen vakavan ja
juhlallisen leikiks aivan lyödä;
niin, tuo ylhä-otsa Eeliel
ja tuo kaverinsa Risto, Turkin-
puna-rinnuksinen ulaani,
jonka housut tiukat toisin tuntuu
kuin nuo ahtaan takin rintamukset,
jotk' on kastehessa Palvan Killin
äsken ruiskuttaman ötkälönnin, —
hepä „pölkkypariin" kavahtaa:
Tanssii kaksin-tanssin riettahasti,
sääriänsä levittäin kuin lehmät
pilkaksi tään kylän piikojen,
pallukkain, ja Mäkkyiskylän poikain.
Tälle muitten kyläin poikaset
irvistää, nuo arvon kirkas-silmät,
näille Mäkkyiskylän reuhka-päille,
huivi-kauloille ja letku-suille.
Mitäh? irvistääkös perkeleet?
Ahas, jopa ymmärrän, — ohoo!
Annappas, kun ensin veri tässä
varistuu, niin sitten tiedätte,

tiedätte, sie viisas herra Eeli,
ja sie keltakuono Hurmerinta,
kuinka Mäkkyiskylä jytkyttää!
Kun tää valssi vähän aikaa vaan
leijuvi ja laulelee ja soi
„niinkuin pappilassa, vällyin alla
hohtehessa amppelin punaisen“ . . .

Hemestinsä sai jo kaikki muut,
mutta Palvan Killi yksin jäi!

Harmissaan siks istuu Palvan Killi,
suree tuolla pätsin vieressä,
pankko-penkillänsä hikoilee!
Elä huoli surra, Killisein!
Elä murjota ja närkästyinkin
katso poikiasi, elä huokaa
kirvelevin sydämin ja tuijaa
rakastuneen puna-nenän päältä
silmilläs! El' itke, neitosein!
Mitäs noista, jotka ähitellen
sua kiusottaa, kun yksin jäit,
orpo, tanssiin sua viety ei.
Mitäs kylänämmän-rietukoista,
koukku-seljistä ja home-suista,
mustista kuin vanhan traakin kita,
jotka sinusta nyt supajaa!
Malta luontosi. Oi, katso, jo
sinuun silmän salaisesti luo

moni sankari. Ja luopi mälli-
poski kauppamies, mies hampaaton,
kaljupäinen Tevan herra Falk.
Kärsi! kyllä kunniasi kukkuu!

XX Luku: Pientä pirinää kyökissä. Massi.

Mutta siihen lystinpito tuolla
savu-pyörtehissä keskeytyi, —
sekä nautintomme lämpimässä,
harpun sävelissä leijuvissa
toistaiseksi. Sillä uksen luota,
puhki ovi-joukon sankan puski
luokseni nyt reilu puhemies,
sankari ja mies, ken ymmärtää,
husaari vain sapelia vailla,
hukaria pyörin juoksevaa ja
henkikaartin karhunnahka-hiippaa.
Tuli hän, tuo Nuutin ajotantti,
perälle ja mulle suhkas tiedon,
joka heti pystyhyn mun nakkas,
sanan oivan, sanan kiireisen.
Sitten viisas mies se mua johti
puhki ovensuisten saarroslaumain,
jotka silmillemme ampui sauhun
letkupiipuista ja sikaarteista,
myrkyllisen, kuulattoman sauhun,
käryt vinteriskan, palturin, —

ovensuun nuo reuhkapäät falangit,
Savon jääkäreitten puoli-pyörö.
Vaan kun rynnisti tuo rakuuna,
aukes tie, ja riemun-airut ensin
vei mun porstupahan synkkään aivan,
jonne huhtikuiset tähdet välkkyi,
mutta sieltä karsta-kyökkiin vei,
jossa tuskin yökön silmä muuta
nähnyt ois kuin liekki-katkuvat
pankon kekäleet, tai tuntenut
muuta kuin vaan tuoksun suloisen:
läski näet uunissa jo tiris.
Mutta pankon kekälistöllä
eroitti myös kolmijalan mustan,
klassillisen istuimen, joll' istui
paksu, karstamusta kahvipannu,
nähdä aivan salamyhkä. Niinkuin
ennen muinen Delphoin temppelissä
ennus-neito, ylväs Pythia
kolmijalallaan, ja huuru nousi
suusta jumalaisen onkalon,
niin nyt täällä Hepsun hellassa
istui musta, suuri kahvipannu
tuolissaan, — kuin talvis-kuilla pienet
paitaressut pirtin ovensuussa
istuksivat soppi-tuolissaan.
Ja mit' ennusti tää Delphoin impi?
Konsa silmä tottui hämäryyteen,
tai tuo lieden hiiluva ja heikko
puna koko kyökkiin levisi,

eroitti jo siellä synkeydessä
ihmishahmot, Maljasen, tuon Hepsun
Jahvon uskotun ja kynkkä-veikon,
rakuunan ja itse Jahvukankin:
Hän nyt kumarassa, laajoin seljin,
murmatteli nurkkaan jollekulle, —
kah: se oli sulhasmies Kanuutti.

Jokos viimein, jopas viimein löytyi
nurkan-nuhjustaja kaiken illan,
aivan niin, se itse Nurkka-Massi.
Vai se täällä istui, täälläkös
piileksi, — ja mitäs piili täällä?
Ei oo pirtin-puolle tuikannut
nokkaansa se vakaa, vanha mies
näissä hyvän-lykyn juhlissansa.
Täällä pysyi kyökin nurkassa;
hävennytkö lienee, nöyrä ylkä,
että vaikka kaikki ihmiset,
räähkät, nauraisi ja hirnakoisi
hänen, viisaan, naimakaupalleen
kanssa nuoren, moisen Potentiian,
kyläkuntain kuulun, toisen noista
kaunoisista Hepsulan, joss' olleet
likat sovinnoll' on reissupoikain
kanssa, käyneet piispat, papit, hui-juu!
Niinkö tuumisi tää Massi? Eipäs;
mitäs valehista hurnakkain!
Toiset tässä asiass' on jengat,
viisas viimeiseksi naureksii

hikittävi, pienet silmät kiiluin:
kun hän parhaan osan, onnen kaapas,
hälle hempeän tuon Potentiian,
joskin saanee taskuunsa myös tengat.
Mut ei silti, vanha älymies,
villiinny näiss' ilo-juhlissansa,
yhäti hän painaa päälle vaan.
Vastannut on päätä raaputtain:
„Vaikk' on meiltä tanssin ajat rempseet
menneet jo, niin miksei rempsutella
voisi vaikka“, — mutta milloinka
on tuo Nuutti juuri tanssinut? —
„Mikäs estäis! Mutta moinen kohtaus
tässä sattui, että paha paise
tuonne kasvoi, minne lieneekään
pullistunut, — saattaa olla vaikka
tuolla puolla hintterpommerin:
siihen kiusaukseen löyhkät muut
puukkisivat tanssissa, ne hupsut,
hassakat.“ Siks' ei hän tanssi, Nuutti.
Niin hän sanoo, mutta itsekseen
nauraa mahassaan, se pieni Nuutti,
lyhytsäärinen ja ruma mies, —
toinen käsi koukku siitä saakka,
kun hän kassaralla renkimiesnä
vikuutti sen. Kettu nahkassa
sillä on, ei paisetta, ei muhkaa.
Naurajista: hän huut-hampun niistä.
Mutta siin' on älymiehen jengat:
Jos hän menisi nyt löyhkäin sakkiin

pirttihin, niin panisivat vielä
siellä yljän jotain toikkaamaan,
kustingit vois tulla, viinat, rankit,
sumpit, simpit, kahvit. Johan nyt
noita kehnokkaita kestaamaan,
irvisuita, laiskan-lenttureita.
Pitää olla älliä! Heh, täällä
hiukan piilommassa on. Ja onpa
sillä aikaa, pelmutessa pentuin,
Nuutti täällä karsta-keittiössä,
myönyt sievoisesta lekkeristä
poian-pöllöille ja oudommille
koljaattia, miesten kellistäjää, —
kyllä rahaakin ja hopeoita
tarvitsee se aiotuinen poika.
Kymmenpenningistä pirrin antoi,
taahkasta jo vajaan kolmannenkin
holkkavasta läkki-lekkeristä.
Näin se juhlii kaino, vaatimaton
sulho, jonka suureen luuhkapäähän
juhlaksi on itse Potentilla
kampaellut jonkin jakauksen.
Mutta niistä tuikuista nyt Jahvo
hälle ikäänsä kuin jupisee
alahuuli lupsallansa riippuin:
„Kukas nyt on tuhma! Se ei passaa!
Eipä meidän Hepsulasta vielä,
vaikka oltu ois päälaillaan, ei
kellätty oo, että vieraat ostaa
kesti-koljaattia, toikkailee

tämän Jahvukaisen kartanossa,
jossa, mhö-hö, välistä lie kuopat,
kellaritkin ököttiä täynnä.
Ja lie nytkin. Niin, mik' oisikaan
ollessa! Sie, johan sie nyt Hepsun
vanhan hovin ihan häpäiset."
Niinpä pulska Jahvo arvelee,
katsoo otsa nuukallaan ja silmin
sinerväisin tuota nurkan poikaa:
Jokos vinttasi sen päähän taas.
Rikas on . . . on työtä perkanut
pätö . . . hyvä mies . . . On kylkiään
valitellut . . . eikä renkimiesnä
edes syödä hennonut: muut viedä
rengin eestä juhannisin juhlin
sai nuo munavoitkin. Onpa! Onkos
tää nyt, penni, mikä jumala?
Onkos se nyt ihan jumala?
Ohoi, onpas sitten hylky oltu,
kun on syöty, juotu jumala
Jahvukan, niinkuin se totta onkin.
Niinpä miettii Jahvo, tosissaan
katsoo niinkuin mikä matikka,
että ihan vävy Massi alkaa
tuumata: Niin, kyllä irvii muut
katehet, kuin kiljuvaiset peurat
nielläksensä pennit pienet multa, —
että mie oon kitsas, kitupiikki,
kitkuttaja? Sekös hänen tietää.
Niin, lie riihiryysyin löksötelty, —

mutta säkissä ei maattu oo
niinkuin irvistävät tyhjät, muut,
jos lie kovin ajoin konstit olleet.
Onpa niin, on, että, mikäs siinä!
saanut hän on markat lähtemään
kissannahka-massiin. Ensin intti
Paunolaiselle hän akkalaan
kaipaavansa; rasva-tynnöriltä
naima-apua nyt palstan sai.
Mutta hänkös, — jokos letukoille
hän senaikuisille haaskannut
ois sen oivan, tuottavaisen palstan!
He — hän palstan möi, ja pennit pisti
massihin, ja sitten Lehmänpään
osti, möi puut, mutta pennit massiin
pisti, viisas, hissuttaja mies,
aina allapäin ja nöyrä, uuras.
Hehe, on se onni potkinut
häntä hintterpommeriin, ei leukaan.
Ja siks on nyt hällä mujua.
Mutta kun ne yhä irvii muut, —
onkos hän nyt? Ja miks ei hän vois
näissä juhlissansa hempeän,
vauraan Potentillan kanssa vaikka
moukutkin nyt muille kustantaa?
Piruko lie myömään pannutkin?
Niinpä miettii Massinen, ja konsa
silloin sanoo Ienok Maljanen
sutkahuttain appi Jahvetille:
„Kah, jos vähän tämä äly-Nuutti

pennejä nyt nappaakin, niin — sulle
nappaa hän, sun Impi Potentillas
rintaperijälle aivotulle . . .
punapäälle . . .“ johon Jahvetti
korvat höristää ja suuttuu: „Ooppas
siinä . . . mitäs närvit siinä! Meidän
Potentiia, piruakos se
sinuun kuuluu, heh, sie Ienokki,“ —
näin kun tuumaa muut: ett’ eestä polven
nousevan mies puurtaa, Nuutti parka,
viimein naimisihin voiva mies,
silloin tulee kiire Nuutillemme
lauhkeasti, päätä raaputtain
heille selvittämään tätä seikkaa:
„Mitäs he nyt jankkaa! Enkä mie
lienekkään, niin justiinsa se on,
myönyt muuta kuin vaan komennon
tähden! Hyvän juhla-komennon.
Näätse: mikäs tässä peris vielä?
Kulkijoita, kuokkureit’ on tullut
niinkuin kasakkata talohon!
Osaisi se heiltä syntyä
tässä vaikka hirmun-tappelu,
lasit, kaikki rikki löisivät
niinkuin viime vuonna Soinilassa
lyödä uhkasivat. Mutta kun ne
hiukan, — ja on ryypyt hyvät, — saavat
maksaa ryypyistään, niin kohtuudessa
pysyvät! Ja oonkos minä teiltä?
Vai mie teiltä, sulta, appi-vanhus!

Kun täss' ihan aioin sanoa,
että kohtuudella pienet norrit
tehkää, meidän ukko, — Ienokki,
tee nyt siekin! Mutta komento
olla pitää, niin se justiin on."
Näin kun tolkkusi tuo Kanuutti,
jonka yhden sormen piru lienee
tosin ottanut, niin että hälle
penninki on melko rakas, kallis,
mutta jonka kuitenkin tuo Hepsun
hellä, pulska Impi Potentilla
osas tuikahuttaa lemmen-liekkiin,
revollemme paulat sommitella,
jotta itara ja vanha mies,
vaikk'ei ennen koskaan lapsekkaihin
lemmen-lillityksiin langennut, —
että hän nyt tuumailevi vaan
menestystä talon-perijänsä; —
näin kun vakuuttaa hän, silloin Jahvo
hörähtää ja hekahtavi nauruun,
niinkuin silmää iskevät jo muutkin.
„Ka no, mitäs! Omiaspa myöt.
Kukin sortillaan. Mut mie oon Jahvo!
Kylläpäs sie Potentiialle
annat — penningittä tuikut pistät.
On se meidän Potentiia likka,
aulis! Ja mit' oiskaan penningeistä,
jos ei niiden huilaella antaa
osaa? Osattu on. Mutta — mitäs!
Kun nyt tämä Nuutti, hyvä mies,

pistouvaa, niin ollaan kiesseissä!
Ollaan kiesseissä, kun nyt on kerran
juhlat, kestit vaikka kyökissä.
Lieppä tuota Hepsun Jahvetilla
aina omaansakin lahveissansa,
vaan kun tää pistouvaa, vieraat, niin:
ollaan kiesseisssä!" Näin ukko lausui.
Ja kun lauhka Nuutti kaatoikin
meille, pulputteli lekkeristään
kullan-kirjattuihin kupposihin
kahvin sekaan, — sitäp' ennusti
pankoltaan se oraakkeli-impi,
noita plörö-kupposia, kermaa
kissan juomatonta kanssa kahvin! —
niin me siinä oltiin kiesseissä.
Ja me nähtiin, että konsa kahviin
Nuutti puna-pirtun kestingiksi
pulputti, tuon kolmen markan mannan,
niin se ennus-sumppi hedelmöittyi
siitä kastehesta, iti oitis
puheensiemenet. Se puhe sitten
nopeasti kasvoi, kaunistui,
kun me nokatusten sipistiin ja
supistiin ja kupit kilistettiin,
joiden kyljiss' seisoi: „Rakkaus,"
„Ota minut" ynnä myös „Juo kolmaas."
Juotiin kolmas, neljäs, viideskin!
Puheet harkittiin, ja tanakasti
muurattihin yhteen muka tuolla
„Rapingilla", tehtiin kolme majaa

siihen, yksi Hepsun Jahvelle,
tapernaakli, toinen Maljaselle,
kolmas rakuunalle, mulle neljäs,
kun taas Massi, kohtuullinen, vauras
mies ei talon tarpehessa ollut,
piti meitä mökkiläisinään,
puhellut ei, yksin lekkerinsä
antoi pulista se viisas mies.
Vaan me pulistiin ja puheltiin,
tutkiskeltiin oraakkelit sumpin, —
rappaeltiin sekaan vakavaa
talonkaupoista, tuperkeleistä
ja noist' ulkomaitten kultaisista
kaupungeista; siitä innostui
Jahvukka ja haastoi veljestänsä
ainoasta, joka kuoli Norjaan
ruttoon, seikkailija, laivamies:
Talo yksin siitä Jahvetille
jäi, tää paikka „herrastuomari"
Hepsulaisen, isä vainajansa, —
talo vanha, hyvä-pohjainen:
hölmöinkin sen maailmassa tietää,
ettei vertaa näille pelloille.
„Mutta kun on luonto sellainen!
Kun on kerran, niin ei suinkaan hautaan
mukanaan voi maata vyörätä, —
siell' on makaajalla maata kyllin.
Ja on tuota vielä pennuillekkin,
jos mont' onkin markkaa kiiltävää
mennyt tuota tietä", juuri kautta

Hepsulaisen Jahvon suuren kaulan.
„Ja kun nuukahti se Karuliina,
kasvin-kumppali, ei rakkaampaa, —
ähmilläni join, ois paras ollut
kaikki juoda, kun se meni pois.
Jos ei kuollut ois, niin ilosta
oisin, Jahvo, vaikka ihan juonut.
Mutta, sekö heistä! Olkoot! Nuutti,
vävy, kelpo mies, sie pulputas! Ja
miehet, vierahat: nyt ollaanpas,
miehet, ollaanpas me kiesseissä!“ —
Ja me kyllä oltiin kiesseissä,
meidän roikka, ja ken käymätein
pisti päänsä sinne himmeään
karsta-kyökkiin, vieraat, kuokat, myöskin
musikantit: poika suutarin,
ja se koira-Mulli, Lurjus-Mulli,
joille penningittä Nuutti nyt
kustanteli hyvät henki-tuikut
vaikeroivasta jo lekkeristään,
Nuutti: ei nyt suinkaan nuuka mies!
Niin, me oltiin siellä melko aika,
konsa seinän takaa pitkin aikaa
luritus ja „bum-bum töm-töm“ kaikui,
rutkun satakieli veisasi
vuorotellen kanssa vioolin,
pirinätä pidettiin, kun kyökkiin
lehahti ja sieltä heilui taas
naurusuinen, välke-silmä Impi,
isän lempi, pöytä-puuhissaan

kanssa hiukan ontuvan, suur-silmän
siskosensa Hilja Siviän, —
ne kun veisas metalliset kielet,
Mullin tupaan mennen petran suolet
haaveellista valssia ja polkkaa
rakoljaattia ja muuta, hurmas,
veti, lauloi, soi ting-tangelit.

XXI Luku: Tupaan takaisin.

Vaan kun mentiin jälleen pirtin puolle,
jossa vilisti nyt masurkka
ja „hai-tuli-tili“ kielet soi,
askel toisti samaa pyörtöänsä,
silloin nähtiinkin, mit' ennusti
karsta-kyökin pannu, ennus-kahvi
pannehena tuumat tukkuun kanssa
Koljaatin, tuon miesten kellistäjän!
Ennusti: In vino veritas!
Läikkyipä nyt viinaa veri taas,
punan-kirkasta ja makiaa,
taivaan piirit pirtiss' aukes, siellä
lauloi, soitti, hyppi enkelit.
Kas: jo nenä Maljas-töpsykän
loisti, enää ei kuin mansikka,
vaan kuin kypsyväinen mesimarja;
silmänsä ei orvokkeja vain,
ei: „sun silmäs on kuin mettisen
silmät“, niinkuin kirkas hunaja!
Jopa Lappeenrannan rakuuna

teki kunnian, ja huus „smirnaa“,
tepasteli, ratsu, kantaa löi,
tyttösistä sorjimman hän vei
kiertehesen, kainon, polte-posken.
Jo hei! itse Hepsun Jahvukainen,
kyläin, kaupunkien lihotsniekka,
relluttaja monen keikkarallan,
jopa hän nyt, laaja takki ynnä
housut jättiläiset höllällään,
laulaa meille pienen, pienoisen
laulun nuoruutensa! Tepsahtaa,
leveätä jalkaa polkee, soiton
tanssin sekaan rallattavi: „Kaks
huli-vili poikaa tuumaili,
hei-smeller-juu!“ Niin lauloi Jahvet, —
että eukot aivan synkistyi,
tytöt ihmetellen naureskeli,
ja tuo töttösuinen Valkin mamma,
keikkavatsa siunas: „Kriste jee . . .“
Sitäp' ennusti ne porot, pirtut!
Jopa Aapelimme siivilä-
parran, sian-silmän, köykkyseljän,
synkkenevi muoto, hymyn raskaan
huulet saa, ja katseen ärtyisen
soppeen luo hän, silmät räpsyttävät:
siellä ukkojemme urhopiiri
kellojaan jo vaihtoi: suutatusten
äyski, kerskui, näytti rattahia,
ja tuo poika pulskan Potentillan,
tupsu-päinen Julle Hepsulainen

hiipi joukkoon, sylkäs rattaihin
vähän muka tuota „kihna-rasvaa“,
hyörön-pyöröön juoksi, irvisti.
Vaan nyt riemuita saa Tasavainen,
joka on vain pari naukkua
lippiellyt huulta maiskuttain,
sillä sankarini Jahvetti
tavoittelee leikkisästi piikaa:
tyttö rinkaisee ja pinkaisee
pois, tuo riemun Jahvo perästä
potkas suinpäin eukkoin karsinaan,
Jahvet syliinsä sai kolkon Luaran,
joka huus: „Se on tuo Jahavetti!
Ylenannettu! Nyt maaliman
loppu tuli! Vai mua mielit!“ Löi
läsähytti Jahvettia, että
ukko pöllästyi ja hoki: „Noh,
kukas tuhma on!“ Mut: „ähäh, saitkos!“
nyökki päätä siihen Tasavainen
kansallinen vallan, pihkasilmä.
Tämäpä on riemun-juhla, huiske
hurjan likan, heiskuvaisen Impi
Potentillan, jonka poskipäät
kiivakasti puuntaa, kun hän noin
rientelee, ja silmät himmenee
tanssissa nyt riuskimpien kanssa.
Leijaellos voittos tanssissa
niinkuin ennen muinen, milloin lienee,
Jehtan tyttö! Onpa toista tää kuin
ennen myrryksissä, murjollas

katkismusta kahnustella; kun taas
„Marttyyrien historia“ sulle
riemun toi. On toista tää kuin kuulla,
kuinka äiti-kulta, Karuliina
aina voivotti ja neuvoili,
miten sametilla, silkkilöillä,
helman rimpsuilla ja hetkaleilla
meitä vaanii, Luoja paratkoon,
pauloaa se vanha Aatami,
viepi tietä laajaa lentämään.
Mutta isi herras-kaupungeista
tuomisiksi tokat, koreudet
sulle toi, sie Jahvon tyttö, Impi,
toipa kumppaleineen retkiltänsä,
rallattava, pulska Jahvetti,
joka nauroi Karuliinalle:
„Mitäs voivotat sie, muori, tyhjää,
onhan jumalista sinussa
eestä Jahvonkin, jos veisaan mie
näin vaan: isä meitä, istu puussa!“
jolloin pujahti pois raskahasti
huoaten tuo raihnas Karuliina.
Heh, nyt tanssi, isän Potentiia!
Toist' on tää kuin myös se pentu-hupsuin
tanssi silloin kanssa Hollon Jullun,
pulskan, juhlallisen, punapään,
siit' on viikon, vuodet. Hitto nyt, —
mitäs siitä! Nyt on riemun päivä,
nyt ei hätä härppää, nälkä närppää!
Riemuitse! Kas, jopa tuolla Valkin,

kaljupäisen herran, viekkaat silmät
palavat sen Palvan Killin päälle,
kun taas Valkin Ruusa, kauppiaan
rouva, hurskas, hellä, antavainen
köyhillekin, silti aina valmis
tanssiin, leikkihin ja kepposiin
viattomiin, tuolla punottain
mennä hyllyilee ja hikoilee. —
Kas sit' ennusti se karsta-pannu,
impi pataringiltänsä ties!
Jopa tuolla toinen kuokka-sälli,
keltainen ja puna-rinta Risto, —
hänpä sota-poluille jo intoo!
Niin, tuo uljas metsä-intiaani
työntyy hyppivien hyörön-pyöröön
niinkuin tappelua halavois,
rauhan-rikkojaksi tungeksii,
sotkee tanssin, keskell' ilolaumaa
seisattuu ja siinä koikkailee,
toikkaa askeleen tai pari niinkuin
kiukuissansa kirpun-syömä kurki.
Seisoo, katsoo ympärilleen siinä
kuten laiska nahka-silmä ahven
ympärilleen hyppy-salakoihin,
valkopintoihin ja leikkiviin.
Töykkää jotakuta olkapäällä,
muljahuttaa nahka-silmää, tuo
murheen-kalvas jätkä, — oikeastaan
emä jänishousu miehekseen,
sillä kun nyt violisti Kustaa

päätä nostaa, tuolta pöydältään
viisaa otsallansa hälle vain,
rintava ja kiivas mies, niin oitis
nöyrästi pois nurkkaan urho väistyi.
Siellä istuu Killin jalkain juureen.

XXII Luku: Killin ja sällin peli.

Niin, se Risto jätkä, viinan ynnä
muunkin kalvistama, permannolle
istuu Palvan Killin nappikenkäin
juureen, niru-naru-kenkien
juureen, riutuvainen ritarimme.
Niinkuin teattereiss' useinkin
ylväät rakastavat hempukkainsa
juureen lankeaa, niin myöskin nyt
tämä sälli siihen kyykähtää
helmuksiin tuon armaan, nopsan Killin,
Risto, lemmen-maljain tuttu. Siinä
on nyt heitä kaksi kukkaista
tuoksuin ötkälönnin haisulta!
Ja tuo Risto siinä hyräilee
ensin pienen, lemmekkähän rallin
Killin punaisista sukista;
sitte vetää villapaidan alta
putilkan, ja kaulaa keikistää,
suulle nostaa, ryyppäisee ja sitten
imeskelee hiljaa tutti suulla,
muljahuttain laiskaa ahven-silmää.

Mutta nopsa Palvan Killi, jonka
helmat huokas kärsimättömästi,
kapsahteli tärkki, hänpä nyt
hellästi jo vetää lasta luokseen,
murheen kalventaman, raskaan pään
painaltaa hän vasten rakkautta
tutisevaa reittään, ja hän suhkaa.
Kai nyt Killin kunnia jo kukkuu?
Entä vielä! kesken toimen siihen
ryntäsi tuo pulska propsi-jätkä,
tulipuna-naama Eeliel,—
sukulaiseks appelsiinin ristí
hänet Savonlinnan maister herra, —
hänpä iski veikon niskaan, pystyyn
tempasi ja hyvin ravisti,
kanssaan pölkkypariin miehen raahas,
lemmen-unholasta ryösti, vei!
Siitäpä nyt jälleen synkistyi
Killin silmät, nokka pystyyn nousi
harmista. El' itke, neitosein,
pönkkä-poskiseni, Monna Liisa.
Ollos, Killi, vahvass' turvassa!
Tiedän, että sulle kohta kukkuu!

XXIII Luku: Tanssia ja syömistä.

Vaan nyt veti loppusäveleen,
karahutti yli remu-kielten
viulun mies, tuo kyläin kestailija

Kustaa Mulli, hieno-viiksinen,
sillä pulska Impi Potentilla
ketkutteli luo ja aulihisti
silmää iski, Mullin kumartuissa
kuiski hälle korvaan. Siis nyt Mulli
lähti paremmille puolille,
jättäin musikoimaan yksin poian,
kestisaliin näitten kuuliaisten.
Siell' on runsas pöytä seisova
joillekuille onnen miekkosille,
onpa monillekin, käydäkseen
siellä piilokkali, lomaan huiskeen,
Suomen herkukas voileipä-pöytä. —
Mutta konsa saapuu kukka-kuu,
kun on läksijäisten juonti, häät,
silloin koivut juhanniset tuoksuu
kaunistellen kuistit, tanhuat,
silloin pöyt' on laaja kaikille
suotu, kuistin eestä tuonne aittain
luokse ylettäin, — jos ilma sallii:
pouta, vaativainen kuormittain
limunaatia ja kaljaa. Mutta nyt:
„Ottakaa nyt vähän, puraiskaa
vaan voileipää. Eikös onttoa
ole kertynyt jo mahan pohjaan,
näissä kovan tanssin touhakoissa?“
niinpä tiukkaa meitä Jahvetti
päätä nyökäten ja silmää iskein,
kun ei Tiia ehdi pyytämään:
työ on hällä tänne kuljetella

emäntiä, kainoisia vallan,
kursailevia: „No mitäs . . . eihän . . .“
Kyllä notkuu pöytä neliskulma,
kyllä tiukkuu rasvaa, silavaa
Hepsun Jahvon pöytä. Hyväp' on,
hyv' on siellä Aapel Tasavaisen
istuin pöydän päässä, seisoessa
seinämillä muitten sankarein,
viiltää valkeata röhkinyttä,
maiskutella tuota hyvää ruokaa.
Hyv' on ravannehen rakuunan
seista, pistää läski-muikkupaisti
poskeen, janon antava, ja sitten
sahti juuri hapan päälle kaataa.
Hyv' on herra Valkin „mammonensa“
sovinnossa hernetuuvinkia
pistellä, kuin myöskin Maljasemme
makiata rusinaista rokkaa.
Työtä tehneen Mulli-koinarin
syödä, juoda niinkuin kuningas; —
pala heittää Lurjus-koiralleenkin
tempun-tekevälle: sepä viisas
takku-turjus tienaa itsekkin:
Katolle se kapuaa kuin mies
pitkin tikapuita, savupiippuin
suulla äkseeraa, ja ovenlinkut
avaa käpälällä, kemmertää
taitaa hän, ja niinkuin vanhanpiian
viisiin maata, rellotella silmät
kiljan-kaljallansa haaveillen

sekä sääret rellollansa. Nyt se
nauraa isäntänsä käskemällä
näitten kevät-juhlain riemua:
leuka vyyhdellä ja suuta korviin.
Siit' on ilmettyinen ilo, naurun
räiske, ihastelu hauskan koiran.
Hyv' on siellä olla kutsuttuin.
Mutta kylän-ämmät, Lienas-Tiina
eli Liepukka ja Luaras-Tiina
ja se pitkä, rietas Rietukka, —
hep' on eilisestä tyhjäll' olleet
valmihina tätä komiaa
pyhän liiton armo-pöytää varten:
Tokkohan tuo rietas, öyliä
Potentilla köyhille siell' antaa
sitä sulavaista kiljun pintaa?
Antaako se lanttu-lohkoa?
Siks he ovelta jo kurkkaileekin
kestisaliin näitten kuuliaisten,
ammoin muikku-paistin hieno haiskaus
tuulahteli kautta tanssin pöllyn
heille, suloisesti harppujenkin
yli soi se rasvan tirinä
korvaan köyhä raukkain huokaavain.
Eikös, niinpäs siellä syötiinkin!
Ja he kurkkii ovi-reiästä,
että ihan aulis Potentilla
katsoo tuimasti ja: „Akat, pirut,
koukku-leuat kolkattavat“ suhkaa,
sitten naureskellen, niiatenkin

kestiin kylän-ämmät kuljettaa,
jolloin hyv' on olla köyhienkin, —
jos nuo pojan-norssit, pirulaiset,
rauhan antaisi, ei kurkkisi
oven raosta ja heille huutais:
„Luara, Liepukka ja rietas Rietas-
Tiinukka"! Ne hampain irvistää:
eivät ymmärrä, ett' tässä heitä
kestitsevät pohatat. Niin, jos ei
joku tuhma puukkais lusikkata,
vasitenkin, Impin toruessa
ja taas nauraessa, kelvoton tuo
hurjan Jullun poika punapää!

Ja nuo kultaiset voitornit, niinkuin
tornit Paapelin, ja karjunpinta,
suola, rasva, läski-munakkaat,
kovat kanan pyörähyttämät,
hara-varpaan, niin, ja Jahvukankin
lahviloista suodut ruokanaukut,
nepä virvoittaa taas sielun! Uusi
voima suonissamme soutelee,
soutaa pönkätyn se pohjassa
vatsan, ja se intoo, yllyttää,
kutsuu nauruun, leikkiin, karkeloon,
pirttiin, josta remakasti veisaa
hanuri ja soi ting-tangelit.
Sinne siis! Ja sinne mennään me,
pirttiin, missä viime vetojaan
vonkui „Konjakkia kontissa",

helis „pannut pantiin hellalle“,
sillä poikaa kuiskattihin syömään.
Kas, kuink' Kustaa Mulli leukojansa
vääntää, kädet housunkaulukseen
puskee pinkattuun! Ja posket paistaa,
kun hän katsoo tuohon pyörivään,
nuorekkaasen kauppa-Valkin Ruusaan,
sikäli kuin posket rusoittuu,
silmät haileat jo liekehtii
kahden puolen komeata nokkaa.
Ja nyt huutaa hän jo kaikkein kuulla
aatostensa innoituksen uuden,
huutaa ensin apu-poialle:

XXIV Luku: Housuttomain polkka.

„Kuules poika, potra kumppali!
Pannaanpas nyt naiset ottamaan
taamituuri! Annas raikua
rutkustas, sie rumpsun retkuttaja,
vielä pulska housuttomain polkka!
Sitten, naiset, parhaint' ottamaan!“
Pauhahtaakin heti polvi-palkeet
kesken „Konjakkia kontissa“
uuden sävellyksen, alkain soimaan
kaunihisti, kuutamoisin kaihoin
lemmekästä naisten polkkaa. Nyt,
nyt kai kerkes aika Killikankin!
Nyt on taamituuri piikaisten

katsovien mesi-silmällä,
hämillänsä, nauru suulla, tirskuin,
kunnes siitä poskin punaisin
rientää tanssiin koko karsina,
polkkaan, kukin oman kullan luo.
Saapi urhot käden kaulalleen,
kun tuo pöksytönten polkka raikuu
lemmellinen, kenkki viuluniekan
syöneen, jonka silmät haileat
sihdattu on yhä riemullisna
pankon puoleen, mistä kauppiaan
Ruusa, punottain kuin puolukka,
häneen heittää sini-silmistään
katseen hämmentyvän, hempeän,
kiihtyneenä rinta tutattaa,
kääntyy pää, ja kahden vaiheella
vilkkuvi hän alta ripsiensä:
Hirviäiskö tästä pyytämään
mennä Kustavia, Kustu kultaa?
Vaiko, vai? Mut kun tuo pirulainen
Palvan Killi, hyi, se, paikaltaan
hypähti, luo juoksi Kustavin,
silloin hältä tien jo Ruusa tukkes,
pulskan poikansa sai parikseen.
Siitä suuttuu Killi taas! No taasko
Killin tässä ihan kimmastua
täytyy! Tuon, tuon pirun mamman tähden,
joka siihen, syltty, sotkemaan
rynkäs, hyllytti . . . se . . . samanmoinen!
Ei nyt noille konkareille kelpaa

muka . . . pitäis olla, niin se on,
sellaiset on miehet, vaihtamista.
Mutta uotakkas, sie Kustaa Mulli,
musta kurjimus! Täss' eikös Killi!
Ja se ryökkinämme vimmass' aivan
perälle nyt avosylin rynkäs
eteen kauppiaan, ja armahasti
hymys uskotulleen, kullallensa,
hymysi kuin armas aamurusko,
kukerteli: „Poju raiska, kuinka
yksinään he täällä istuksii,
pulski herra Valkki!“ Kaivatun
sieppasi hän polkan pyörteesen,
pöksyttömäin polkkaan hänkin, vaikkei
itse noita vailla ollut lie, —
sieppas ilostuvan, hätä-päisen
ukkelin, jok' ilmi tuoksahti
sillitynnöriltä, jonka rintaa
sillin-suomut hopein prenikoitsee.
Kuinka tanssahtaa tuo Palvan Killi!
Vatsa pystyssä, ja nenän tikku!
Kuinka hellästi hän kättä muistaa
lääppiellä vauraan herra Falkin!
Kiertävi hän päätä, kaulaa vääntää
valkoista ja, kelmi, ketkuttaa
tyrnyyriä, heittää, hytkyttää.
Ja hän kavaljieriin miekkoiseen
katseen syvän, riutuvaisen luo,
kiehtovan kuin aamurusko, ja
uuden fiinin röijyn napit, no:

niidenkös nyt pitää välkkää, paistaa!
Ja kun vallan vinhasti käy kierto,
miten hädissään hän pyytää, huokaa:
„Voi kun tääll' on vari. Tulkaa nyt.
Tulkaa vähän, kauppias. Voi, tulkaa
vilvoittumaan. Lähtään! Lähtään saunaan!“
Pian pellolle he pujahtaakin,
ensin Killi, sitten hampaaton
herra, joka kääntelee nyt päätä
ilon-hohtavana, pilkistää
ympärilleen niinkuin korppi: Tokko
näkis kuka, tokko hurskas mamma,
köyhillekin hellä, antavainen,
polkkaileva Ruusa! Mene, vinttaa!
Mene vilvoittumaan pyöräkästä,
vanha mies, pää yks ja toiset — hampaat!
Niin he katoo, lykky reissulleen,
elköön heille häkää lyökö Amor.

Mutta pirtistä se kuuluu polkan
jyske, niinkuin riihen riutan jyske,
kun nyt tässä polkka jylkästähän,
jölkästähän, pölkästähän, että
sillansaumat kitisee! Hehee,
katsos, tiedätkös nyt, Eeli jätkä,
Eeli jätkä, miehen pätkä! paksu,
pulska propsi-jätkä! katsos, Risto
kalpea! näin kevät-juhlissaan
Mäkkyiskylä tanssii, vilistää, —

että pirtistä kuin riutan jyske
kuuluu, lattiasta kitinä,
ortten russakatkin karkuun rynkää,
tuutii, tuutii sillan liitos! Mullin
kiitos, survotaan kuin petkeleet,
kirkaistahan, nauru, huuto kaikuu,
huivit, puna-hihat röijyjen
vieri-vieressänsä vilahtaa.
Eikähän se siitä parane:
likat hiessänsä kylpien
onnellisna poikain kainalossa,
miehet jyskää riemun vimmassa,
kun käy pauhu, että tuskin kuuluu
virsselistä paassin: pum-pum töm-töm,
kilkkarautain helske. Nytpä on
tarpeen hihat, liinat! Uksi ei
niellä enää jaksa hellettä,
eikä kasvava yö huhtikuun.
Aih, nyt vasta paisuu rinnat neitten,
ponnahtavi voima kätten, reitten,
mutta mykemmäksi painuu suu,
konsa rinta riemuun pakahtuu!
Tanssi uusi, — pojan vietävää,
vaihtoi keskellä! uus tanssi kaunis,
mit' on tää? Ann' mennä. Vengerkkaa!
Kädet hajalleen ja kääntykää!

XXV Luku: Pieni häirinki. Kaihukaisla ja Nakari.

Mutta keskell' iloa jo tuli
pillat! Mitkä? Mikä siell' on? Miksi
tanssi taukoaa? Ja harmoonikka
vaikenee? Miks Mäkkyiskylä kaikki
väistyy keski-permannolta? Kuka
sieltä työntyi sisään, porstuasta,
jonne äsken parit vilkkui, kuuma
höyry löylysi, soi tangelit?
Miksei vengerkata? Sanos, Eeli,
joka seisot saahvin ristikolla
tuimasti jo murjottain, ja saatat
nähdä yli joukon, kun taas mie
Sakeus pieni: pitäis mulle olla
viikuna- tai persikkainen puu.
„Tuli mampselit!“ Niin lausui Eeli
Persikka, mun laski ristikolleen
yli päitten katsomaan. „No hitsi,
kukas noittenkin nyt tänne tulla
käski“, suhkaa Ienokki, ja: „Juoskoot
järveen! Juoskaa suolle! Kankahalle
luuhotelkaa, minne juoksisitte!“
Sillä tanssihin nyt tullut on
kansakoulun opettaja, neiti
Vilma Kaihukaisla, matkain päästä
kunnan kolmannelta koululta,
ympärillään viisi, kuusi poikaa
ynnä tyttösiä saman verran

tuolta laulukööristä on Teivaan,
jost' on „vaskanhäntä taivaasen“, —
sekä raittiusseuran esimies
Kalle Nakari. „Voi surkiaa,
kun on tyttö päänsä kerinnyt,
laihakin on, — että surkiaa!
Liekkö oikia se ryökkinäkään,
kun sen alustimet muka niin on,
niin on riekaleiset, että oikein
surkiaa!“ nyt tuumii emännäiset.
Mitä rallinkia laulatellee,
laulun-kyörää, siellä Teivahissa
poian-völpereillä, tyttölöillä,
niinkuin nää ei muuten rallinkia
osais laulaa. Ihankohan ottaa
Kalle Nakari tuon Keuhkolaisen,
herras-helman, kun se joka ilta
luuhkii sinne, juosseeko yöjalkaan!“
Ei sitt' likikään! Ei hän yöjalkaan
juokse. Kallella on reumatismi,
Kalle poika, hän on „hervostunut“,
kesät kaiket Savonlinnassa
kylpylaitoksella „Ollinsaunan“
kylpee hän, ja paksu parasolli
kädessä hän könnistää, paseeraa
siltoja, tuo tervankarva mies,
riimailevi runot: taivaan, vaivaan.
„Vakavata laatua“ hän haastaa
unelmoissa vienon Vilman kanssa, —
siit' on isä-ukoll' emä huoli.

Ja nyt tämä Vilma, nenänpää
punottain ja hiki-kastehessa,
tahtoo tupsutukan Kallen kanssa
tätä Mäkkyiskylää hiukkasen
valistaa. No, niinkuin riemullisten
rastahien sekaan varikset
lentää, niin nyt tanssi taukoaa,
voivottaen riutui säveleet,
harmoonikka kuihtui kurehille
kuin on vanhan mummon vatsa. Niinkuin
rastaat variksista hölmistyy
ensin, vaikenee, — niin tanssijatkin,
kun nuo tulijat nyt näihin juhliin
pienen, sievän leikin järjestää, —
Vilma likka, Hämeen härkämailta,
Tommilasta, salo-torpasta,
ja tuo Kalle, länget kaulassa,
tukka tupsullaan kuin tilhin töyhtö,
tervankarva Teivaan soturi.
Niin, he poikaisista, likoista
järjestää sen lapsukaisten leikin:
piiriin käy, ja alkaa lauleskella
lillitellä kimeill' äänillään:
„Pekka poika soittaa, vinguttaa,
viuluaan.“ He kiertää, kättä antaa —
kekkis! sievästi he kumartaa,
vikureeraa, ilmi koketeeraa,
sievä Vilma, silmät pyöreinä,
tutillansa suu ja kallellaan
nuppi, laulaa lillittävi, mutta

Kalle julki ääntään ringuttaa
käheää. Niin, rastasparvi ensin
kaikkoaa ja katsoo vaieten:
Nökötellen seisoo meidän Ienok
länkisääri, veitikkana aivan
vilkaisevi joskus sivusmieheen:
kappas pakanat, nuo pökötyörit!
Juhlallisna seisoo puhemies
niinkuin rintamassa sotamies, —
surkeasti kallellansa riippuu
korvarengas nyt, — voi, ajotantti,
äsken moitteeton ja pelvoton:
nyt kuin oisi sotarukous, —
kun tuo Pekka muka prinkuttaa
viulua ja Kalle Nakari,
joll' on römätisti, hervostus,
juoksee hiirtä, kyykkii, linkuttaa.
Mutta näitten juhlain suuri Mulli,
punakka ja kooltaan jättimäinen,
kujeillen hän nauraa, iskee silmää
Valkin ukon Ruusa mammalle
hänen kainalossaan puhkuvalle,
jok' on jumalinen, köyhillekin
antavainen. Ja se Ruusa Valkki,
nuori vielä, pulskat lese-pussit
hytkyen hän sini-silmistänsä
katsehen luo tuohon pulskaan mieheen,
ja hän suhkaa: „Voi kun tääll' on vari!
Eikös nyt, kun täss' on semesterit
tällaiset, me eikös, Kustavi,

mennä vähän vilvoittelemaan?“
Siispä mamman kanssa ulos lähtee
koirinensa Mulli, roima mies, —
vähän vilvoittelemaan, ja vanhan
vioolinsa hetkeks unhoittaa
uuden vuoksi, sillä aikaa kun
Vilmasemme ja tuo hermo-Kalle
laulelee jo leikin lopettain,
jotain: „Kielosilla kantelon.“
Hinkuu, huutaa Kalle Nakarimme,
että itse Tasavaisen ukko
katsoo kyykkä-päin ja punaisin
siansilmin häntä, miettii: Ei . . . hm . . .
nuo lie rillutukset kansallista
vallan . . . hm . . . ois muuten . . . Mutta sonnat
juhannukseen saakka Kalle tuo
jättää läävähän, se isän huoli. —
Muutkin katsoo aivan tuppisuina,
ei, vaan töllistää kuin lehmät tuohi-
konttiin, kuinka harras Vilmasemme
kiekistelee kanssa Kallukkamme,
kehvelin, jok' koulun-mäellä
usein illoin muka istuksii,
katsastelee tätä Suomen maata
ihanaa, ja näkevän se kuuluu
siellä sinisiä silmiä
metsälammiss' eli Hottilan
rapakossa. Mutta sisään nyt
tulee tuossa Palvan Killikkamme,
hämillänsä, vilkkuin, irmastellen;

kas niin, saitkos, Killi, haukan, huuhkan
ammutuksi, koska tutisee
patterit, niin kunniasi paukkui,
Killi, joka vyötäröitäs pinkkaat.
Jäljestänsä luihii kauppamies
Valkki, luppa-poski, viatonna
töllistellen, suunsa keltaisen
toinen pieli, kolo hampaaton
nauruss' irvistää, tuon Killin kullan,
kun ei eukkoa näy: hoksannut
ei se lylly, lölli olekkaan,
mit' on urho tehdä moksannut.
Mutta kimman Killi, hänpä jo
korvahan nyt hiljaa supsattaa
Risto sällillemme, huikaleelle:
„Tokko tuolla Kalle Nakerilla
raiskalla lie yhtään taitoa
juoda maitoa, vaikk' edessänsä
toinen raukka täten hetkuttaa,
laulaa, veisaa, tuossa ketkuttaa."
Mutta viimein propsi-jätkä Eeli,
härkä-naama, aina neuvokas,
suussa mukeltanut rettinkiä,
sylkäisee ja poies, urho, kääntyin
jalon äänens' siinä korottaa ja
huutaa: „Ka, no tuokos se nyt on
se Sijoonin harpun viimeisen
jälkimmäinen värssy!" Juuri kuin
poraus laukeavaks pitkän aikaa
odotettu viimein paukahtaa,

niin nyt vapauttavi juhlakansan
tämä pöllön Eeli Persikkamme
pamaus, — vaikk' on korkkaus joutava.
„Hehe, Eeli laama saapattani!“
nauruun pirtti kaikki remahtaa,
jälleen soittaa rastahien suut!
Kaikuu huuto: „Poiat tanssimaan!“
Joukkoon haipuu raiska Vilmamme.
Yksin ämmät, kylän-lakkarit,
ymmärtävät Vilman, karsinassa
sanovat: „Ai! Voi! Se on tuo kulku-
sälli Persukka! Ei antanut,
näetsen, hän, suunsa rumpsuttaja,
virttä tuota veisata Sijoonin!“
Ah, sie siivo, kelpo Vilmasemme,
joka kaihomielen Kallen kanssa
lähdet kuistille nyt: kova työ
ratsastaa lie tuolla kultuurin
vasikalla, joka muistuttaa
joskus saattaa luutaa, kov' on työ
kyllä täällä, elon erämaassa,
Hepsulassa. Tääll' on surullista
elo yksin, kanssa hermo-Kallen,
jossa piilee riimit sivistyksen,
täällä, jossa pulskat korvat tärvii
rutku! Kuka soittaa kanteloita?
Raskas sen on täällä, ken on ollut
paras vertaistensa torpassa
Tommilassa, korven viisas tyttö,
paljon oppinut, myös vieraat kielet

osaa haastaa, kuutamosta näin:
„Ah, kuink' kaunis on tää illan kuu!
Se on niinkuin siitä saksalainen
sanoisi: Ih pink, tu pist, er pist!"
Kova täall' on, joss' ei ymmärretä,
mitä on: Ih pink, tu pist, er pist!
koska täall' on tietämättömyys,
eikä sievyytt' ole, kaipausta,
niinkuin rinnass' immen Vilmasemme,
parahimman siellä Tommilassa
torpassaan, tuo korven ylväs tyttö.
Vakava on velvoituksen työ,
yksin Liena, Luarukka ja Rietta
tuolla ymmärsi sun yskäsi,
Kaihukaisla, jonka heitän nyt
huokaamaan ja Kalle Nakarin
kanssa pohtimahan porstuassa
asioista, jotka, totta kyllä,
„merkityksestä on tärkeästä," —
sekä pyrkimähän kammariin
luokse vienon Hilja Siviän,
haaveilevan kolportyöristänsä.

XXVI Luku: Rinkitanssit ja rallit.

Mutta tuvassa nyt tärkeä
homma alkoi, niinkuin lauletaan:
„tärkii niinkuin neulankärki!" alkoi
hoppu tanssiin, jälleen ilo uus.

Niinkuin kevätvirta kuohahtaa,
kun on padot tieltä, niinpä nyt
riemu siellä, kun nuo oudot poistui.
Räiskehensä rastaslehto taas
alkoi, säteillessä riemun koin!
Viulu soimahan, ja harmoonikka!
Mutta missäs on nyt soittajat?
Miss' on näitten juhlain uupumaton
viulun-laulattaja, kaari-viiksi?
Mistä nousee otsa korkea,
mistä reima hymy loistelee?
Ei oo täällä. Jokos pelimanni
katosi? Hän liekkö eteispuolla,
vaiko pistäinyt lie Kustaa Mulli
nurkan taakse? Hihkaiskaapas, hei:
suolet soimahan! Vai likatko
sen vei? Tahi akat! Rietukka
eli rietas Tiina, Luara, Lieppo,
kuuden kylän tieto-aviisit:
miss' on meidän reima soittomies?
Ei ne tienneet! Mutta onhan toinen,
poika. Miss' on poian-perhana,
poika suutarin se, urkuinensa?
Tääll' on peli. Tuossa viulukin,
kaula lämmin vielä taito-Mullin
kädestä; mut kenkä-mestarin
oppipoika? Tuolla näkyi olleen
äsken kuistilla: se kehvelimme
liiaks sikaarteja tässä äsken
taisi löyhytellä, fennioita,

pieni, hento, laiha, hemmoiteltu.
Kyll' on siukka nyt ja onneton:
kyhjöttävi kuistin laitaa vasten,
nylkee pukkia, ja yksinään
uihkii, itkee. Vaiko kumahukset
liiat päälle rasvan, voin ja paistin
lienee raiskalle ne antaneet.
Mut se virkoaa, se uskokaatte!
Oishan kyllä pelureita muita,
vaan me pannaan rinkitanssiks sitten!
Onpa soittoneuvoja, suupelit,
huuliharput, suuret kurkkutorvet
kullakin! Hei rinkiin! Likat, poiat,
aik' on antaa riemun raikahtaa
niinkuin pato kevätvettä purkaa.
Mutta mikäs mylly koskess' on?
Piiri tää! Jo tuli liiaks yhteen,
pannaan toinen rinki-mylly. Kaksi
sisätysten, niinkuin rukkaseen
kinnas. Tilaa ei kuin seinille!
Tänn' se, kaikki! Alkaa jyskytys
permantoon, ett' orret tärisee,
„Raatikkoon“ kun piiat kimahtaa.
Mutta tämän kylän poikain ralli
jyrähtää kuin taivaan ukkonen,
„kun ei ollut heilaa“ kajahtaa!
Tasavaisen Aapel, jokos littuun
sinut lyödään siihen penkilles!
Vai niin, nallit! Eikös vanha mies
tässä vielä löydä pariansa:

Potentillan Jullen koppasi,
korkealla poikaa kiepsuttain
verkallensa nauraa, silmät veessä:
„Hahaa . . . viatonta . . . iloa
ei saa häritä . . . Kun, tuota, kun ei
hinkutusta ole nää, vaan kun on
vallan kansallista . . . nämä ringit,
rallit . . . näitä ennen rallattiin,
näitä Niru-naru kenkiä,“
„Niru-naru kengät,“ kiljaisee
poiat kuoroon, „laittoi heila! Laittoi
mustat sukat, niru-naru kengät.“
Lentää piirit, kolme sisäkkäin,
niinkuin myllyt . . . kaksi yhtä päin.
Tupa laulaa, jyskää, nauraa, yskii,
kimakoivat piika-enkelit,
poven pohjist' aivan lillitellen
niinkuin lehmän alla illalla,
niinkuin ison kirkon sillalla.
Näinpä Mäkkyiskylä tanssahtaa!
Näinpä keikkuu Impi Potentilla
piirin keskellä, tuo lekku-silmä,
tanssahtaa kuin ennen Jehtan tyttö!
Monet kateet silmät kummailee
onneas: ka, siin' on tiukka tyttö!
Tääp' ei ookkaan Hollon Jullukan
tanssia, tuon, joka tukkimies
nuori oli ennen, pulski mies!
Pyh, se oli silloin, viikot, vuodet
sitten! Hullutusta pentuin, vaskain,

Nuori olit, kuollut Karuliina,
talon uuras toimen emäntä.
Jullukalla vitjat viisin kerroin
välkki, ja hän käveli kuin herra!
Sulla posket tetrin kirjavoimat,
nenä pysty alla otsan pienen,
silmät vielä niinkuin jäniksen, —
kun sun vapautesi harput soi,
pääsit emon ruuvipenkistä.
Oli silloin armas kesäkuu,
Saimaan autereessa saaret uinui.
Isä silmistänsä vettä viikon
herutti, kun kuoli Karuliina,
sitten katsoi piikojansa: „Kah,
miten liikkuu nuokin.“ Hippasilla
juoksi piikain kanssa, tukka tuiski.
Sitten lähti parisniekkaamaan,
hellittämään surun raskautta.
Sinä, Impukka, taas hamoset
ostit, kirjavat kuin kaaret taivaan,
piikoinesi riensit tanssihin
vaaroille, joss' intos virsselit.
Kun sun Jullu tahtoi sottiskaan,
läimähtipä veri poskihis,
suonet sytti pulskan hengitys,
ruskopäisen, jonka silmät kiilui.
Pyh, se oli vaskain hupsutusta,
niin, se oli silloin kesäkuu, —
jolloin Impi muutti kaukomaille:
aittaseensa tanhualle; illoin

tikkenpeerissä ne ampiaiset
höris, tuoksui minttu lempes öin.
Talon sulta Jullu saanut ois.
Hitsin huolit tuiskehista kaiken
maailman, sie reilu talontyttö,
nuoren Jullun kanssa onneen uupuin.
Vaan se pulski Jullu, pölkkypää
oli hän — sit' oisko uskonut!
Narri, lapsi oli hän, ei mies.
Tai sen maailma vei sulta pois,
kateelliset, pirut riistivät.
Kateet oli poiat kartanoitten
roima-saappaat, kateet torpparitkin
Jullukalle, koirankuonolaiset.
Ken ois moiseks urhon arvannut!
Mataa kateus, kangashauki, luo ja
kuiskuttavi Jullu Hollolle:
„Siep' oot tyttöpoika, Jullukka!
Nuorena noin rikkaan, pulskean
Hepsun Immen sait. Mut kuulehan,
mitäs tuosta Hepsun yhdestä,
onpa täällä läänit, öyleämpi
ota, mitäs Hepsun lellukasta,
pulska mies, sie hurja Hollon Jullu!
Miksikäs siis silmät seraahvin
tuhraat keskolaiseen Hepsulaan.“ —
Ja kas miestä! Ken ois uskonut!
Mutta uskoi nuori Jullukka.
Yltyi, kerskui sullakin hän, konsa
rommit, rummit hällä maistatettiin,

alkaa kylää juosta, juo ja rallaa.
Kerskui sullakin, sun heittäneensä, —
mutta eipä kotikartanoos
saapastaan hän sitten astunut.
Ja — kuin jänis lähti ajan tullen
lipettiin, se veltto, punttipää.
Siitä nauraa sai nyt katehet,
siitä lakkarien: kuka-käski
hullaantua hurjaan nulikkaan!
Kyllä Hepsulaan nyt ämmät juosta
huuppas, Lienas-, Luaras-, Rietas-Tiinat,
juoksi ämmät, immet katsomaan
niinkuin markkinoita, nulkit, nalkit.
Kiertelivät luihut isännät
taas kuin kuumaa puuroa nyt tuota
pulskaa Hollon Jullun jättämää.
No, kun kerran hurjaks tiedettiin,
mikä takaa, ettei hurja ois?
Niinpä totta tahdoit ilotella,
tanssahdella, totta laulahtaa.
Mikäs, kun niin kerran mainittiin.
Miksei roimimpia sankareita
oisi ottanut hän, jonkun raiskan?
Vaan kun ilon piti Potentilla,
nytkös vasta kylät viisun veisas!
On nyt juosseet Keri, Porhola ja
Tevanjoki, mustat mustilaiset,
valkolaiset, harjakallot, ryssät,
papit, pipit! — Mut se vasta on
valhe helvetin! Vie hitsi, ryssät,

harjukkaat ja mustilaiset! Vielä
papit, piispat tässä olleet ois!
Valhe, retkutus on kaikki vaan!
Kaikki ralli, valhe helvetin!
Jos lie piispa Hilja raiskasella,
ja se piispakin on kolpontyöri.
Saipa joku maksaa rallit nuo,
Paunos-Lassi, raivon-kalvas mies! —
Mutta mitäs niistä! Nytpä vaan
päätäs nakkaat niille, Potentilla,
muut jos puri, nyt on hampaat sulla,
tanssit voittoas kuin Jehtan tyttö.
Täm' on rikkaan, lauhkan kitupiikin
tanssia, tuon Nurkka-Nuhjuksen,
jonka viisas lemmen-köysihin
pisti, itsellensä auliin, hellän,
perijänkin hälle antaa, kaksi, —
viattoman Julle-poikasenkin
tekee Potentilla pohataksi.
Tulkootpas nyt eukot Nurkkakankaan
emännäisen luo. Ei hätää siellä,
niinkuin alkoi kuikkia se jo
Hepsulaisten kujasilla. Siell' on
toinen sana lakkareilla: että
„kyllä Massin tukka tupruaa
vielä kerran, kun se otti tuon.
Mutta tyttö: kyllä ymmärtää!“
Niinpä keikkuu, teiskuu Potentilla
vilkku-silmä, naurun-öyleä,
että palkkein liitos lonkkuu, ruskaa,

pirtti laulaa, jyskää, nauraa, yskii.
Niinpä Mäkkyiskylä tanssahtaa!
Kuuluu tyttösien: „Ai jai uih!“
kun nyt viipottaa tää väkkärä,
vie kuin raju-ilman tuulella.
Lyökää kantaa, lapatossua!
Koirat rähähtää ja ulvoo, pakoon
pyrkii hyrräkästä. „Tähtiä
taivaalla on neljä, mutta tään
kylän poikain rakkaus se on
takapuolla seljän — ha-hahaa.“
Kattoon kainaloista lennätä
hellus, että kirkuu, valkenee!
Kimman Killi, räähkä, turmelus,
päätä pyörtävi nyt Risto sällin
kalpenevan niinkuin näivä nauris,
jonka tumma otsatukka aivan
ohimoll' on hien oikoma, —
suhkaa hälle. Katsos pakanaa,
Eeli sälliä, kun vanhan mummon,
riettaan, pitkän Rietas-Tiinan tuolta
koppas kynsiinsä hän sängystä.
„Herra siunatkoon, ja piru, rutka!“
Siitä kiire karkuun ämmille,
ettei enää missään rauhaa saa
näiltä taivaan ylönannetuilta,
rumpaleilta, suruttomilta!
Ihan oli Rietas-Tiinaltamme,
Rietukalta, tuolta jotkelolta
nauravalta ylpiänä aivan,

kun niin poiat häntä tanssittais,
ihan oli Rietas-Tiinalta
iloss' siinä, rääkäs, „muikut päästä!“
Soi suupelit, kurkkutorvet, huuli-
harput, urhot, koirat hyppii, räiskii,
kun nyt Mäkkyiskylä tanssahtaa,
„niru-naru kengät“ parkuu, vonkuu,
neitten rinnat riemuun pakahtuu,
mutta mykäksi ei jouda suu!

XXVII Luku: Jahvukka nousu-tuulella.

Mutta paremmilla puolilla,
joss' on vienolla, suur-silmäisellä,
sairaan-kärsivällä siveällä
Hiljallamme aika puuha, työ
hyssytellä Nikoteemustansa,
omenata lullan, jonka nurkat
vankasti ol' äsken raudoitettu,
Hiljalla, jonk' otsall' liehuvat
niinkuin taivaan unten glooriat,
raukealla äidin tyttärellä
polvessansa synnyinvamma, että
pelastui hän lasna hyppimästä
synnin teillä, mutta äiti vainaa
kirkkoon vei, hän siellä kuulla sai
säveleet ja hurskahitten onnen;
niinkuin äiti lohdutteli, että
kyllä vaivaiset ja pahat, ohhoi,

meidät kaikki kituvaiset täällä
surun alhossa Hän ilahuttaa,
hyvä paimen, luokseen korjailee,
ettei lietsaile tuo Lietsenperkki;
niin, se tuli hyvä paimo, konsa
Jahvon talo mullin mallin vääntyi,
tuli vieraat, juotiin holkittiin, —
paimen sieltä Ameriikasta,
nuori, juhlallinen kolpontyöri
rauhaan synnyinsalon, saarnaamaan
tässä Hepsun Jahvon Niiniveessä,
entinen yl'oppinut: hän punssit,
rallit tunsi, vaan kun hepreaan
takertui kuin tervaan, aika vieri,
niin hän, onnen orpo, hurskahaksi
kääntyi, isän lammas-huoneesen.
Tuli, tulihan se paimen, täällä
hiihti, kauppaeli virsiään,
joita sepitti, ja Hepsulassa,
kahvit joi ja neuvoi oikeaan
elämään ja taivaan kotimaahan,
iloitsikin, muinen onnen poika;
ja se kerran nurkkatanssin aikaan
tuli hiljallensa, hyvä paimen,
yksinäiseen, kuumaan kammariin
Hiljan, jonka silmät puhtahat
usein oli luodut saarnamieheen
kalpeahan, tuli, konsa Hilja
siellä lehtisiä „Marttyyrein
historian“ käänteli kuin ennen

lasna, mietti pyhäin vaivoja;
selitteli kirjaa paimen, sanoi
riutuin, ett' on elon marttyyri
hänkin, harmaa-otsa, rakas paimen,
jolloin hengähdit, oi vieno Hilja,
konsa illan haavat läpätti:
„Ota, ota mua, herra, korjaa,
korjaa mua poies, paimen parhain."
Ja se tuli paimen useinkin
sitten katsomahan karitsaansa,
paimen, jok' on Ameriikkaan jälleen
mennyt, mutta sieltä kirjoittaa,
että sinne pian kutsuu hän
ilons' ainoan ja tiketin
lähettääpi. On nyt Hiljasella
homma lillitellä: „Pikku lintu
erämaassa läksi kulkemaaan"
pulmulle, jok' unt' ei häläkässä
saa, kun juuri seinän takana
juhlasaliss' oivain kestinkein
isä, kanssa muitten kyläläisten
elämöi, on innon nousussa, —
kanssa Porhosen ja pullo-posken
Maljasen, tuon kynkkä-veikkosensa
ynnä muitten, minunkin. Mut enpä, —
enpä sulhasmiestä siellä nähnyt!
Ensin tutkittihin raamatuita
neljän kuninkaan, myös jköteltiin
selin perukassa, ääressä
punertavan klahvi-piirongin,

Hepsun Jahvukalla kourassansa
pikari ja maha-pullikka,
suusta suulle kiersi ryyppylasi.
Mutta nyt ei urhot selin seiso, —
kortit unhoon, saatiin kukin lasi, —
kasvot usta päin nyt holskataan,
sillä ukko innon noususs' on:
Pää on pysty, silmät säkenöi,
hymy hohtaa ala-huulellaan
riippuvalla, vatsa kuin ruissäkki
vapahana keikkuu, täysi, laaja,
sillä liivit aukes, paita paisuu.
„Kah, no Perttu. Ja sie, Ienokki,
maistakaa nyt, mitä tässä on!
Ihmeitä ei ookkaan. Mutta onpa,
on sen verran vielä Hepsulassa,
että ei tuo hätä hässää, nälkä
närvi, se on vissi! Ja mie, tässä:
mie oon Hepsun Jahvet, Jahvukka,
joka tiedän, mikä vetelee,
uskottekos! Niin, tuo Kanuutti,
vävy uusi, se on kelvon mies."
Sellainen on hällä vävymies.
„Ja tuo Potentiia, viisas tyttö.
Ei se heitä, jos ois sikseen! Eipä!
Niinpä, kun nyt on tää kestinki,
elä lipi, Perttu, niinkuin kissa!
Onhan tässä . . . nythän tässä on!
Hehe . . . Ienokki, oo kellelläs!

„Onhan tässä . . . jos lie mennytkin
monta kärpäs-paperia, voi sun
veikkonen, mont' onkin niitä mennyt
tänne, huljahtanut", Jahvon vatsaan.
„Niin, kyll' onkin, on tää saksa, herra,
reissaellut, ajaa rellutellut
siellä, täällä! Heh, on, onpa tää
parisniekka, sikakauppias!
Nähty Pietari on, nähty Lappeen-
ranta, Vilmansranti, oltu on,
on . . . on Pielaveen puukirkolla!
On tuo ryypiskellyt Jahvukka
kanssa herrojenkin . . . kupernyörein,
pökötyörein! Että siis: 'huitrumpsis
sanoi Ryynekreeni vainaakin!'
kun me kilistetään herroiksi.
Enkä mie oo tällainenkaan aina
ollut, oon mie toisellainenkin . . .
tuhtinlainen, poika tuomarin!
On ne naiset olleet hattupäitä!
Hieno-helmat syödä, nenän pois
pulskan lokistaa, on ympärillä
pyörineet, heh, niinkuin ukkometson.
Mutta nythän tuota vanhaks jo
vääntyy. Niin, — mie Hepsun Jahvetti."
Sankarin pää alas laskeuu.
„Mutta siitähän mie tässä nyt,
tässä pehnan tyytyväinen oon,
kun tuo Potentiia . . . se on vasta,
uskottekos, viisas, meidän Tiiu,

meidän Potentiiu! Mitäs meistä,
mitäs minust', oon vaan Jahvukka!
Relluteltu lie, lie likat, lesket
likistetty. Niinkuin mikä lie
oltu . . . röhkitty . . . Mut Karu vainaa, —
se ol' oiva muija, ettei vertaa,
toimen muija; — ihan itkettää:
Kun se tuolla, juuri kammarissa
tuossa, Potentiiaa kuollessaan hän
käski huoltamaan. Niin mua käski, —
'mutta Siviä on Herran laps,'
niin se sanoi, mulle, sanoi niin
kehuttava eukko . . . ja mie kehun,
kehun mie, ett' ihan itkettää!
Ja nyt enkö huoltanut oo mie,
sanokaapas miehet, Potentiiaa?
Tällainen vaan, Jahvukka. Mut poika
melkolaisen talon, parisniekka,
ilo-luontoinen, ett' ihan mua
itkettää. Niin, jos lie oltu tuota
niinkuin oltu lie, mut Karuliina:
vanha oli raiska, semmoinen,
ruma, vanha. Mutta tämä poika:
pitää olla ilo-luontoinen,
ett' on liikkeellä ja savotoissa,
tukkitöissä: se on pitämys!
Hm, lie tässä taloss' oltu näin" —
vedet valuu lerppa-huulelleen, —
„jotta lie jo tuossa koeteltu
partaveitsen pystyvyyttä tuohon",

Jahvon kulkkuun: „Tiia puukon vei.
Menen hirteen sitten. Kah, ei mitään:
nuora katkeaa, ei kestä miestä.
No, mie mitäs: menen avantoon, —
että tokko tuokaan huolinee.
Kah, ei mitään: tartuin mahasta.
Niin on tässä olleet kiipelit!
Mutta, hohhoh, — nythän huollettu
on tuo meidän pulski Potentiia!
Ett' on kestit kerran, Ienokki, —
ja sie puhemies: oo kellelläs!

„Mitäh? Enhän . . . enpä vielä mie
ihan vanhakaan! Heh, uskottekos!
Heh, te näittekös, kuink' äskenkin
ketterästi risti-polkassa
tuolla nousi lapikas? En, enpä
vanha . . . poika herrastuomarin.
Ja te kuulittekos, miten mie
äsken tuolla tuvan-puolella
lauloin virren, pirahutin vaan
pienen isävainajani virren! Heh!
Miten hulivili poikaa kaks'
tuumailit! Te näitte: lauloinkos!
Sillä nyt oon pehnan tyytyväinen, —
ja siks ollaan, ollaan kellellään.
Kun tuon Potentillan huolsin mie,
Jahvetti, — ett' ihan itkettää . . .
Mutta: 'Siviä on Herran laps,'
sill' on pappi, on yl'oppinut

Ameriikassa päin, Sikakossa,
jossa tehdään siankinkkuja.
Tahika, sie Perttu: kuuleppas,
Perttu, otappas sie se ja nai.
Nai pois!“ Mutta siihen toiset, jotka
huudelleet on: „No, ka, mitäs siitä,“
tai „No ihan justiinsa,“ tai: „Just niin,
nuorihan sie vielä olet mies“,
siihen huudamme nyt kaikki niinkuin
kuorossa: „Ee-elä! Ootkos siinä!
Johan nyt, sie, hupsun Jahvetti!
Ole, oletkos sie mahometti
mikä? Etkös muista enää, että
Perttu tää on nainut, akanmies!
Kuinkasta hän Siviän siis nais?
Ja nyt — elä vettä tihruta,
Jahvetti. Tai mennään, mennäänpäs,
poiat, hiukan tässä tanssimaan,
lökkäsemään!“ Kaikki mennäänkin,
vaan kun urhot uksen aukaisee,
että kuuluu pirtin puolelta
haali-ali-veisuu virsselin,
juuri osuu siinä vastaan Vilma
Kaihukaisla, joka puolille
paremmille aikoi Hiljan luokse.
„Uih-huu!“ huutaa hän nyt. Jahvukka:
„Ryökälekös? Ohoh: ryökkinäkös“
pyysi anteeksi, päistikkaa neiti
pyörtää kuistille, ja kotiin lähtee
saattamana Kallun, jolle miehet

huutaa: „Mikäs kiire! Elkää! Tulkaa! Mennä kujuttaa! Hehee, hyv' yötä."

XXVIII Luku: Vioolinsoittelijan seikka.

Auta vielä, oi Kalliope,
ja Euterpe, armias Erato!
Naurusuu Thaleia: naamios
näille lapsille Terpsichoren
tuokioksi vielä suo! Niin, muusat
viralliset kaikki, Pieriidit,
ynnä kahvi, joka ei bamuusaa
ole nyt ja jonka voimalla
etupäässä tätä kirjoitan, —
auttakaa! ma että vielä saan
lauletuksi, kuinka meidän koira-
Mulli, konsa häntä haikailtiin
tuvassa, tuoll' liiterissä seisoi
pihavajain tummain sikermässä,
jossa henki syvä hiljaisuus:
pirtistä vain remu; hevot kuopi,
laaksoin tummuudesta kaikui koirain
haukku ilta-myöhäinen; ja hanki
risahteli, routa huhtikuun, —
mitenkä hän halkoliiterissä
vilvoitteli kanssa Valkin mamman
paksu-posken, lihavan ja hurskaan,
hellän, köyhillekin antavaisen,
joka pimeässä peljästyy nyt,
nauraa, tiuskahtaa ja supattaa:

„Hyst, jos ketä tulee! Miksei sattuis!
Voi sua! Elä, hiis, mua koskekkaan,
senhän tiedät. Mik' on mennyt, se on
mennyt! Mitäs niistä menneistä!
Jos me oltiin suruttomat aivan
silloin elokuussa — muistat, aijai,
Materkankahalla, Saapatvuoren
harjalla, — et edes häpiä? —
Jeesus, sellaista! Mut se on mennyt,
sillä selvä", mamma huoahtaa,
sitten toisen nauraessa: „Anna
olla. Elä piru koske! Onko
lyysin napit muka auenneet?
Herjee — kun tää lyyssi on niin tiukka,
ja kun siellä teuhattiin, niin aukee,
osaan silti itse kiinni panna,
vaikk' ois takapuolla seljän . . . Voi sun
piru! Kuules nyt. Nyt, ihan totta,
häpiän! Niin, jos ois päivä, oikein
näkisit, kuink' olen punainen
häpiästä! Etkö usko? Niin on!
Suuta maarin! hyh! Ai piru! herjee!
kun sen sait nyt! Oli makiata?
Sitähän oon miekin tuumaellut,
mikä tuossa herraskaisessa
on niin makiata, mielehistä
muussakin. Ai, nauratkos, hyi tuhma?
Nyt mie suutun, vissiin! Miten voit
olla tuollainen taas, eihän tässä,
Jeesus siunaa! . . Lurjus! Koirakin,

peto, puree, sua puolustaa.
Hupsu, Lurjus! Jeesus, Kusti, maltas
vähän“, mamma hiljaa supattaa,
„hohhoh, kuinka syntisiä ollaan.
Mutta ollaan!“ ja niin ketkuttain
Ruusa lähtee ja kuin rekryytti
marssii pihaa, roudan-karskuvaa,
kohti kylyä, jok' äänetönnä
huhtikuun yön hankis-aukealla
uneksui, vain sirkkain vinguttaissa,
Mulli jäljestänsä, kautta aitan
solan, jonne tanssi kaikueli
kaihoisasti, leikkiin innostellen,
nurkilla vain joku ukko tai
poika seisoksi tai kyykötteli.
Tulivat he kotaan hiljaiseen,
josta mätäin lehtien ja vastain
lemu leuhahti, mut saunasta
pimeästä kävi kuuma henkäys
kylvyn eilisen, ja kynnyksellä
Lurjus rähähti ja ulis jälleen,
kuumuudessa herpaisevassa
peli-Mulli ähkäisi: „Huhhuh,
mikäs täällä löyhkää niin?“ Vaan Ruusa:
„Sehän . . . niinkuin mesi . . . hyvältä
haisee . . . niinkuin otkalonni!“ kun he
piki-pimeässä, mikä lienee
ollut kiukaan luona rakkine,
johonka he kompastuivat? Siin' on
potatteja, — itulaatikko

täysi, idut nousta sohottivat
tuuheina; vain sirkat vinguttivat
tahtia. Mut sitten: „Herra Jeesus,
Valkin hellä Ruusa peljästyi;
„Mikä se on? Täällä tirskahti,
ihan totta!“ Ja nyt lautehilla
tikku raavittiin, ja sieltä nauroi
valossa, jok' yhä kirkastui,
Palvan Killi, mutta naama näivä
punarinnan tikun kohottajan
takaa Palvan Killin olkapään
töllisteli, jotta rääkäisi
Ruusa, kasvot peitti niinkuin jänis
peittää päänsä. Mutta Kustaa Mulli:
silmän leimaus niinkuin kuninkaan,
sitten pimeys tikun sammuessa,
rusaus, — kai hän ylös rynkäsi
käsin Ristoon, joka vinkui, noitui
surkealla äänin: „Tappaa, tappaa!“
Mutta Palvan Killi, näitten kestein
Monnikka se huusi: „Jokos nyt!
Hullut! mitä me on teille tehty!
Olkaa, menkää! Niinkö tämä mies,
tämä tillun-lillukkani teitä
parjais? Usko minuun, pelari.
Luota, siitä pääni annan, niin
totta kuin mie olen Killi, että
tuollaiselle mull' on aisat, länget,
Killillä . . . Se tulkoonpas, jos hiiskuu
meitin luo! Ja elkää, rouva. Viispä

näistä! Oonhan miekin! Ja niit' on
naiset hyvätkin, jos puoletkaan ei...
Minäkö? Kun ain' on rouva niin
hyvä mulle ollut! Pussinko
jauhoja? Ai, oikeinko? Tai: ei!
Elää Killi vielä muutenkin,
ja... ja onhan se jo herra Valk
muistanut... heh... mitäs sanonkaan!
Mutta mennään pois nyt, tanssimaan!"
Niinpä ärtyisessä sovinnossa
tallustaa he kaikki kaivotietä.
Silloin Lurjus ulahtaa: ken nyt
seisoo tuolla aitan nurkalla
niinkuin pylväs, mikä jotkelo?
Eikös — hahmot kylän-akkojen
muittenkin, ne jokos, pakanat!
„Perhana — us kiinni, Lurjus!" Siitä
huutaa Lienas-Tiina eli Lieppo,
kolkko Luaras-Tiina eli Luara
ja tuo jotkelo, tuo Rietukka:
„Ai jai! Uottakaapas, uottakaa,
raadot... Ei nyt tässä maalimassa!
Kun me manuutamme, kun te koiran,
pirun, usutatte vaivaisten
köyhäin reiet kaikki repimään!
Uotakkas sie hurskas Ruusa Valkki.
Tokkohan nyt kipukustingiksi
antanet ees pussin kahvia
köyhä raukoille. Ai — huomenna!"
Ja he rientää nyt kuin räty räiskäin, –

mustain ämmäin hurja noita-jahti
kujan pimeytehen haipuen,
kintereillään itse hornan herra
koiran hahmossa, tuon Lurjuksen,
joka heitä ajaa kylää kohti
että kyllä kepit kapisee. —
„Hohhoi, nythän koko maalima
sen jo tietääl“ huokas rouva Valkki.

XXIX Luku: Lähtöä.

Siitäpä nyt Ruusa Valkin silmät,
kun he nousee kuistille ja sitten
porstuasta pirttihin ja saliin
kahden puolen erkanee, siit' on nyt
silmät tuimat, töröllänsä suu,
veri jälleen poskiin hulmahtaa, —
kun hän pirtin pyörtöön tungeskellen
etsii sieltä omaa Akselia.
Eipä pirtiss' ollut kauppamies,
tanssi survoi vain kuin petkeleet,
varsinkin kun Mulli kävi viuluun.
Ja tuoss' ovensuussa Tasavainen
väitteli nyt politiikasta
kanssa puhemiehen, jätkienkin,
Aapelimme, kansallinen vallan.
„Ratsu“ Perttu hoippui, hörähti:
ollappa viel' aika, jolloinka
ratsasti hän ratsull' öyleällä, —
stantaaria kantain, niin, hahaa:
ryssän kuviin silloin ammuttiin,

yks kaks, kolme: pum! kuin ryntäisi
japoneesi Kupolasta päin!
Jota propsijätkät kuuntelit
auki suut ja lakit kallellaan.
Mutta Maljas-lenokki se huusi:
„Mie en ryssiä voi sietääkkään.
Enpä saata sietää ryssäpoikaa,
jos se tulis tiellä vastaan, niin,
niin . . . niin mie . . . mie sitä tukistaisin —
harjastaisin!“ Niin tuo Maljanen.
Mutta siitä Tasavaisen ukko,
taulu-naama, kalvaana kuin ruumis,
nosti päänsä: „Hm . . . niin tuota . . . niinkuin
teissä lalluksissa, kehveleissä
ois sen harjastajaa! Ja . . . hm . . . tuota:
pullikoijat . . . kun on Väinön maa
kerran Venään mökkiläinen, niin
vissiin isännäll' on oikeus
ottaa mökistänsä verot, tuota . . .
te . . . sen roikarit ja rojalistit,
susiaalit, ruotsikoitten herrain
häntyrit . . . kun ootte aatteetonta . . .
hm . . . ja epäsiveetöntä, ettei
isäntä sais mökin päivätöitä . . .
Kun se kerran kansallist' on vallan,
että keisarille pitää antaa
mik' on keisarin, niin Vapahtaja
meitä opettaa, — ja isännille.
Ja mie läklätyksestänne viis,
eihän tuota enää kuunnella

ilkeä . . . Mie, se on vissi, tästä
lähden pois! Niin, nyt mie eroan!“
Ja niin Aapel otsa ryppysissä,
parta järisten pois rynkäisee,
ukko talon hyvin hoidetun, —
pirtistä, jost' ei tuo Ruusa mamma
miestään löytänyt, vaan paremmille
puolille nyt siirtyi: Herjee, taas
siell' on kortinpeluu parhaillaan!
Siellä on se laiha kauppias
kanssa Jahvetin, tuon rasva-pallun,
ynnä Maljasen, tuon puna-kuonon,
joka talons' yhtiöille haaskaa.
Kyll' on tämä vasta talo! Hyi,
saunat, lauteet kaikki kuhisee
täynnä, että aijai! Myöhään yöhön
miehet naukkaa, kortteja lyö penkkiin.
Niin nyt syrjäsilmin kauppiaan
Ruusa tuijaa kuten tappaakseen
Falkiin, käy luo, iskee käsivarteen:
„Jo nää kestit riittää! Tarpeeksi
turhaa iloa on pidetty!
Ala siitä kotiin joutuella!
Kello yhtä viistää! Vaikka vielä
tässä tapeltaisi! Niin, niin! Mikäs
takaa tässä, sellaisessa, hui!
Lähteneet on monet oikeat
ihmiset jo täältä, justiin läksi
Tasavainenkin, koht'ikään tuikkii
tuli Soinilasta, jossa Ieva

kammarissaan hänt' on uotellut,
vaikk'ei Tasavainen, kunnon mies,
kelpo eukkons' anna kauan uottaa.
Lähtään mekin, lähtään! Kunpa nyt
löytäis vielä morsiamen ja
yljän — jos ei liene, voi sun taivas,
kyökissä, se viinasaksa Massi."
Ja he lähtee. Hiukan harmissaan
Valkki nousee, virnistäin suupieltään
tuolta toisten kortin-selaajain
piiristä ja kiirein kättä tökkää
kammarissa, jonka seinät on
kaunistettu puna-kukkaisilla,
niinkuin omenoilla ynnä lehtein
kanssa, kukin kanssa kellertävän
lehti-parin kuin on juuret niitty-
kämmekän. Hän nousee, sillä paras
lie nyt mennä sopivan sään aikaan:
näet, merkillisest' iskee hälle
silmää Killi tuolta punottavan
Ruusan takaa, oven raosta,
nauratellen silmät sirrallaan;
mammakin se katsoo raivoisasti
alta kulmain: mikä tietää, vaikk' ois
rouva, lylli, lölli hoksannut,
mit' on ukko tehdä moksannut!
Niinpä kiirein Ruusa mamma ja
kauppias, jonk' ylevätä rintaa
sillinsuomut ansiosta hopein
prenikoitsee, niinpä herrasväki

tössää kättä Hilja Siviälle
vienoiselle, puhdas-silmäiselle,
sekä Jahvolle, jok' aivan suuttuin
tuskin kättä antaa, kun niin kiireen-
höläkkä on heillä täältä pois,
sitten silmät tiukkana hän kutsuu
vasta käymään täällä kurkihirren
tumman alla, kauniin katoksen,
taikka: „Mitäs näistä rähjistämme!“ —
Lähtevät ja Impi Potentillan
pirtin pyörtehestä löytävät
hurrillansa pulskat palmikot.
Mutta missäs viel' on sulhasmies?
Siihen vastaa huima Potentilla,
hekahtaa ja silmää, heitto iskee:
„Niin se? Missä lie! Kai nuhjustaa
nurkissaan, kun kerran nimeltäänkin
Nurkka-Nuutus on tai Markka-Nuhjus!
Totta haastain: kello kymmeneltä
hän jo, sanoi, lähti kotiin, — ennen
illallista, ukki, makaamaan.“

Niin, jo tunnit sitten tuo Kanuutti,
pieni, väärä-sääri, ruma mies,
lähti hovillensa, astui, kyykki
jupisten: „Taas piru päähäni
tuntuu jotakuta vinttaavan!
Kun, kun kerran saisi holhuun alle
taikka syytingille apen, tuon
Hepsun Jahvon, tanssailijan hupsun,

nuoruutensa virren veisaajan, sen
kaikkein löyhkäpäitten kestitsijän . . .
Saisi myödyksi tuon Hepsulan:
mitäs! ei kuin pistä rahat massiin,
että rosentteja karttuu vaan
Nuutti raiskan rintaperijälle", —
punapäälle poialle myös Jullun.
„Kun se hellä, siivo Potentiia
ymmärtäisi vaan sen, eikä estäis
tässä miestä järkitoimistansa . . ."
Niin, jo tunnit sitten tuo Kanuutti
nukkunut on nurkka-kammarissa
ummikossa, kippurassa alla
paksuin nahkasten ja korvissaan
loimi, vaatimaton ylkämies.
Uneksuin, kuink' kuuliaisissansa
monet taahkat, mikäs siinä! tuosta
puna-kurnaalista kuitenkin ja
kaikitenkin kehvelsi pois niiltä
hupsuilta, joill' on se kuohuva
keuhkokuume tuohon hyppyyn, tanssiin, —
keräsi hän, perijänsä oman
hellä taatto, myöskin rakkahan
Potentiian poian punapään.

Ei siis ylkää, Markka-Massia
löytänyt tuo hikoileva Ruusa
kynkässä sen herra komersrootin, —
kun he ruunallaan pois ajoi, kohta
ränstyneesen koivu-kujaan haipuin.

XXX Luku: Loppu-marseljeesi.

Ja nyt hyppään yli tunnin kahden
kiivaan, hypin minäkin kuin muut,
jolloin moni valmis iloon, leikkiin
poistunut on. Kuinka väljentyi
Hepsun linna jo! Mut siitä vasta
nuorten tanssi elpyi, konsa vanhat
sieltä lähti, muutkin uupuneet.
Nytpä, nyt ne paisui povet neitten
vienoisien, yltyi voima reitten,
pauhatessa rumpsun, kilkkarautain,
mutta mykäksi taas painui suu,
konsa rinta riemuun, rinta nuori
riemun haaveihinsa pakahtuu!
Kunnes viimein musta punttikello
nurkassansa kaksi lyödä saa,
lyijyt nuorass' alas hurahuttain,
silloin vioolinsa syliin laskee
rinnoiltansa Kustaa, koira-Mulli,
verkallensa, sääret levällään
haukoittaa hän leuoin vankoin, oikoo
selkäänsä ja puhkuu, ännittää,
samoin haukoittelee Lurjuskin.
Urkunsa pois sulkee poika nuori,
aivan kalvas, kalpea kuin liitu,
sillä — melkein tyhjä pirtti on:
väistyi vähitellen neitseet Marjat
liinat päähän pistäin, väistyi yksi
oma heili käsikynkässänsä

kotiin, kaunoisehen kartanoon,
toinen valmihina lypsyhuoliin,
palkkapiika punan-pallukka,
juuri saman päivän arki-juoksuun.
No ja Killi? Juhlain Monna Liisa,
hänkin hangenkantta narskuvaa jo
mökillensä oikaisevi, kanssa
jonkun rennon, uljaan kavaljierin,
Killi, lyhyt hiiden pullukka,
kuuden kylän poikain lullukka.
Mutta meit' on sakki jääneitä,
kun jo Jahvokin nyt paremmilla
puolill' lepää sylissänsä pulska,
hohtavainen Julle Potentillan.
Kuorsaa ukko sohvan kannella,
maha hyllyy, toinen lapikas
oven suuss' on, toinen kinttuun jäi,
tossu katajilla seppelöity.
Onpa meitä sakki: Potentiia,
Eelikin, tuo laama saapattani,
Risto Hurmerinta, joku muu,
jotka huokaellen, hartahasti
pyydellähän, että roima Kustaa
soittais meille vielä lähtömarssin,
lähtömarssin pulskan-puoleisen!
Soittais hän, ja myöskin suutarin
poika meille vielä armon sois,
aukaseisi koukut silaellut.
Ja he suostuvat: viel' armas poika
mahtavasti syltä täyttäväksi

sirmakkansa vaskisilan kiskoo,
taiten liruttaa rekistereitä
puhkuvaisen kolmi-rivin harpun,
sitten viulun äänehen hän yhtyin
soittaa marseljeesin raikuvan.
Siinä myrskyss' yhteis-soittelon,
tillityksessä ting-tangelein!
kun „Työn orjat sorron yöstä nouskaa"
hoiloaa tuo jätkä Eeliel, —
seka-sorrosta yö-karkelon, kun
päivä koittava nyt kunnian on —
kättä löin mie Potentillalle,
muille, otin rakkaat rukkaset,
reuhkan, painuin helmaan aamu-yön,
konsa melkein autioksi jäi
pirtti, tyhjät penkit seinämille.
Otin jälleen kahdet kalkkaroni,
kaksi sukseani, kaksi kulta-
rintaa näätää, kaksi valko-vatsaa
käärmettäni, harjult' alas kiisin
pitkin hangenkantta viuhuen
kohti rannan tummaa kuusimetsää,
kun jo kyläin kukot kiekuivat.
Kiisin kohti Saimaan ulappaa,
sauvaa karrutellen, pöksähtäinkin,
kohti iljankoja, jotka välkkyi,
näistä jumalaisten juomingeista.
Huhtikuiset tähdet säkenöi
läpi kuusten oksain, jotka seisoi
niinkuin suuret, mustat sypressit.

Ja mun rintani, sen täytti riemu:
Raikkaus aamun, huhtikuun! Ne tähdet
ylhäältä kuin miekat salamoivat.
Aamutuulet kuusten oksiss' soivat, —
täällä, joss' on paikka maailmassa, —
muualla kun tehtaat tupruaa,
kiire, touhu vinkuu, pyörät viuhuu,
että ihmislapsen sydän vaipuu
toivottuuteen, siks kun meitä on
liikaa aivan, — tääll' on paikka, jossa
viel' on rauha, pitkät iltapuhteet,
täällä, — tääll' on jumal-hämärä,
jossa tähdet välkkyy niinkuin muinen
tähdet taivaalla Tessalian, —
korvissani yhä jyrinöi,
kaikuu niinkuin kavioitten jyske,
temmeltää kuin huimat kentaurit,
korskuin, vaahdoten, ja sarvipäät
irvistävi alta kulmien
tuolta metsäin jumal-hämärästä,
nauraa, noituu immet, Killikat.
Täällä luonto soittaa huiluillaan,
harpuillansa, soi ting-tangelit,
alla tähtien, jotk' eivät kuunaan
ole kuitenkaan niin kaunihit
muualla, ei taivaalla Toscanan!
Kujilla kun aamu-tuuli huokaa, —
olinko ma Tempe-laaksossa?
Päivä valkenee jo, kovat, harmaat
ilman-rannat alkaa punertaa

yllä suuren, metsäläisen maan, —
kun mie tulin Mäkkyiskylästä,
jossa eilis-iltana ne kuulin
tanssittavan pienet kuuliaiset.

KEVÄT-SIMFONIA

Maaserkun-ihastus.

Oi velisein,
täss' istumme nyt
paviljongissa Korkeasaaren,
kun kevät-ilta jo jäähtyy yöks.
Maaserkku mie
vain käymältä pääkaupungissa
näin päättyissä toukokuun.
Nyt kohdaten, kuomat, iltaa
me vietämme haastellen, maljoin myös.
Ei: hämyn kuulautta yön.

Meit' tänne toi
tuul' uupuva, vaipuva purjees,
kun meni päivä lauantain
jo merehen. — Kupoleineen kuuls'
silhuettina kaupunki armas;
vain Uspenskin kirkon huipussa kiils'
enää rusko, — kiils' sipuleissa,
korvarenkaissa ryssän-matroonan
korskean, barbaarisen
veri-purppurassaan.

Nyt täällä jo lehdot uinuu.
Purs' uottaa, purjehet löysällään
värähdellen kuin perhosen siivet,
joka nukkuu. Karhut ne konnuissa kuorsaa,
mut häkissä huipulla valkeat
ketut vilkkuen juoksee, ja haikara
se yhdellä säärellä torkkuu.

Jaa, hyvä on
täss' olla nyt meidän, huopiin
kapaloituina, Korkeasaaren
lasikuistilla, velisein.
Tuoss' ikkunan alla kukkaismaa,
yön varjoihin himmyvä, lemuelee.
Kaks' eessämme kynttilää
on kirkasta. Ja mikä ihanuus
ylin! Mikä runous tuoss' aseteilla,
kun joutui jo mainio voileipä-pöytä
tämän kantama pulskean buffan,
jalon korinttolaisen colonnan!
On valkea, tuoksuva liina.
On leipää, mustaa ja valkeaa, —
ruisleipää reimalta maistuvaa
työn tehneille, kuin iso aate-romankka,
tuon raikkaan purjehdusretken jälkeen.
Ja valkoista vehnää, kuminaleipää
kuin taidolla tehty lemmen-novelli
työst' aivojen uupuneelle.
Pala-silliä, sardiineita,
tosin sokeita kyllä kuin aatteet,

mut neitsyt-puhtaita,
hopeaisina, pehmoisin suomuin ne
ui paksussa öljyssänsä.
Fennia kirkas kuin lähde vain!
Lasit, viina: se kiiluu kristallisessa
karahviinissa niinkuin Parnassolla
runo-lähde, temppelin pylväistössä.
Perunaiset pienet höyryää, —
ja kinkkua, ruusunpunaista kuin
on rakkaus nuoren naisen.
Siansorkkaa, vasikka-hyytelöä,
joka tutisee kuin sielu.
On ryssän-kurkkua narskuvaa!
Aladoobi-hauki uinailee
selatiinin peitossa kalvaana tuossa
kuin muinoisin lie lasi-arkussaan
sadun prinsessa ollut, Lumikki.
On lohta! On munaskuuta mateen.
Mut hummerit: kuin veri-simpukat
ne on vankeina ahtaan purkin,
me siitä ne vapauttakaamme.
Kai vankeuden-häpeäänsä
ne tuossa noin punastellee.
Me ollaan simpukan-pyytäjät,
me ongimme pois ne kuin simpukoita
pyys' ennen Tyyrin ja Siidonin ääret.
Ja niitten herkukas hurme
se purppuraiseksi sielumme painaa!

Ihanaa! eletään ihanteista!
Mahapuolelta alkaen, niinkuin maha
useasti on syy ihanteitten:
mies, jolla on jotain pyytävä maha
on oitis aatteiden mies.
On hanhenmaksaa, niin kuka ties
nimen kaikille noille. Mill' ilahuttaa
meit aikoo vielä se ruoka lämmin?
Ja punssi on tilattu valmiiksi jo
tämän tuotavaks sitten buffan,
joll' on hiuskruunu kuin colonnalla
prameimmalla korinttolaisella.
Meit' uottaa pikkinen spiritus-autuus
elon ruumiillisen, maan materian jälkeen,
Palmroosin vaalea punssi,
vihrehin kapselein.

Siis, velisein,
hyvä meidän on tässä olla.
Joilla ei ole hyvä olla,
ne hyppäävät Imatraan.
No, fennia kirkas, kippis!
Ja, velisein,
sinä, jonka vaatii pääkaupunkiin
työn kiusa, armaasen kyllä
näin, lasikuistilta Korkeasaaren! —
ken uupuen käynyt oot
kadun-ryöpyissä, kun kevät täällä
jo kuivuu kuin Saharassa, —
ja puistoissa huudahtain

liet tervehtinyt joka kevät-kukkaa,
sinä kysyt nyt,
miten maalla ma ollut oon?
Mitä aikaillut, mitä tehnyt?
Miten saapui tää kevät seudulle maan,
jota myös sinä rakastat.
Millaist' oli kauniissa Himalassa,
veet aukesi milloin,
ja puhkesi hiirenkorvalle puut!
Noh, velisein,
mie maaserkku puhelu-päällä,
nyt juttujen pohjaksi pakisen
vienosta Himalastain.

Menosta maalle.

On Himala unhon ja rauhan maa!
Minä sinnehän läksin noin
kuukausia kolme sitten, silloin,
sa muistat, kun itä alkoi taas
kovimmilleen korpien kurjaa
maat' ahdistella, se vainooja vanha.
Tosin raukat ne lie,
tylyt, itsekkäät,
jotka vuoks oman rauhan ja luonnon-kaipuun
pois kysymyksistä päivän väistyy
kuin korpehen lappalaiset!
Mut pois mua vaan veti, pois!
Ah Himala!

Ei oudot huhut sinne
ne yllä, ei maailman raivo!
Ei löydä korpit uhriaan,
nuo tuskan korpit, kun sinne painuu.
Jumalainen siell' ihminen on, —
tai kätkössä taistoilta, lappalainen.

Maaliskuulla.

Ja maaliskuu,
sisaruksista ehkä kuun kahdestatoista
se kaikista armahin on.
Niis kirkas, huikaiseva,
ja kylmä, tyyni ja voimakas kuukaus!
Maaliskuu!
Sini-taivas! Valkea maa!
Rusotellen rantojen hongat huokui
kuin vartiat hiljaisen järven jään. —
Tein suksilla silloin
sujutellen käyntejä kyliin,
ne kultana auringonpaisteessa hohti.
Siell' loistosta kuuraisen metsän
toi koivuja urhot tanhuille.
Öin, kuulahin tähti-öin
he kaatoivat kuvastimelta
urosmetson oksalta puun, —
sini-mustan ja muhkean,
pää-korskan ja purppura-kulman.
Mut heleinä päivinä pirteissä taas

rukit hyrräsi, helskyi kangaspuut,
kun kammariloissa ikkunoilla
jo myrtit ja muut kukat elpyi.
Mitä tein? Ylen tärkeitä! Loimilla loioin
ja kuuntelin, metsien sankarit
kun kertoivat markkina-retkistään
ja muistakin seikkailuista,
reenjalasta veistäen; suutari löi
vasaralla tilkkejä, kapsutti.
Mut piikainen, ilo-veitikka tuo,
mullea tuo,
pullea, sievä ja lullea tuo,
tuo sysi-tukkainen, hänpä se silloin
boccacciolaisia kaskuja kertoi,
kun istui ja kangasta loi.
Suin nauravin hän, suin tuorehin hän
tarinoitsi, ja kujeillen loi
alas silmänsä, kun tuli paikka huimin.
Ja pirtti se naurua raikui.

Mut pihoilla Himalassa,
kuun kolmannen kauniilla kartanoilla,
siell' ääretön oli hiljaisuus.
Nyt alkoi ääntää vaan kanan laps,
munan laitettuansa herralle lauloi
juur kiihkeitä aarioita.
Miten lauloi, tärkeä seikka se sille,
kell' on musikaalista korvaa!
Se laps! Miten tiesikin laulaa hän!
Sa muistathan ooppera „Il Trovatoren"?

Ja muistathan siinä kohdan tään,
paja-kohtauksen, helskyissä alasin-raudan
ja soidessa kai klarinettein:
kat-kat-kara-kii! Niin, juuripa niin
se lauleli höyheninen trubaduuri,
primadonna tää, kanan kaunis laps
touhuten, ylväänä astuessaan
siellä palkeilla läävän, kun oli taas
munan uuden se laittanut.
Kat-kat-kara-kii. Se on tärkeä seikka!

Mut musiikkia myös oli muuta.
Joka päivä läävässä siellä
pikot, porsahat, kaikki läävän
suur luomakunta, nuo lehmät
kovin luojaansa palveli, veisaellen
juur ennen tuontia kerppujen.
Niin, läävän seurakunta se siellä
kovin piteli kirkonmeininkiään.
Päälehmä suurin taustassa läävän
se mutisi, ynyi juhlaisasti
kuin kirkon katoolisen pappi.
Jyry-äänellä veisasi ylhällä taas
ja hoiteli urkujen virkaa
tuolla pehkuisen parven alla
iso sonni. Ol' apuna hällä
myös kuoro-poikaset, koristetut
ne olivat olkitupsuilla,
nuo suuri-silmäiset mullikka-poiat.
Kun pappi ja lukkari luritti,

niin pääpapin messuun seurakunta
ain' yhtyi kimein vuonan-äänin
ja määkiväisin lampaan-äänin;
kuin kirkossa katoolisessa
latinaisehen messuun vastaellaan,
niin janoten, isoten täälläkin nyt,
kun ruokaa enkelit kantoi, —
punan-pallukka piikojen hahmossa
ja helmoin kääritiyin, —
niin täälläkin vastattiin: pää, pää!
Mut mullikka muorin, se pörhö-pää,
tuo kuori-poikien sievin,
hän erehtyi, veti väärän nuotin:
Hän virtehen veisasi hellän: Amuur.
Se ol' Amuri nimeltään, —
kai ranskankielell': Amour.
Se seikka on tärkeä!

Eikä ihmekään, että kuorot soi
ja veisasi kaipuuta luomakunta,
näet aurinko yhäti lämmemmäks
tuli, räystäät kultia tippui.
Jo kaatuivat tiet. Jo selkäänsä sai
hien kiivaasti hiihtäjät.
Ja vaarain viidat ja koivut taas
sini-punertavaisiksi värittyi.
Kuin näkyhyn taivaiseen
jo niihin katseli, ah, miten nyt
ne hohtivat verhossa autereen:
ihanammat ei vaarat Toscanan

violetteina paistavat kuunaan.
Vain castelloja harjut vailla,
sakaraisine muureineen.
Siten saapui huhtikuu.

Huhtikuu.

Se huhtikuu!
Siell' armahan Himalan kartanolla
kuul' luomakuntansa rukoukset
jo osaksi taivas!
Näet, karju ja lutti jo pääsivät ulos.
Ja asteli tanhuan kaunisteena
nyt loistava, laulava Chantecler.
Se ol' oikea Chantecler!
Ei mikään näyttämön narri, ei trikoot
sen sääriä vaivanneet.
Mut vielä se koukussa varpain
siell' lumessa seisoi, kuurussa kauloin, —
perä-höyhenet vastatuuleen
se levitti hauskasti tupruamaan,
runo-raikkaasen kevät-tuuleen.
Niin seisoi se säärellä toisella,
ja ummessa toinen silmä
se yhdellä päivään niinkuin särki
ylös pilkisti lämpöiseen;
sen kunnes nous sisu, että
se rinkaisi eukolleen
ja läheni, kumarsi ritarin lailla.

Minä taas, minä vaan
siell' lämmössä huhtikuun pihamaan
hihasillani, paljain päin
tein kesää: pehmitin iljangon selkää
terä-tuuralla, rauta-kihvelillä
kuin lohi-käärmettä Yrjänä. Mutta
myös emäntä tanhuall' askaroi,
ja miettivin hymyin ja ruskein silmin
hän seisattui, kevät-taivaan
suloutta katseli hän,
kun tuhkia hankeen toi
ja rikkoja luuti ja pois lapioi.
Kuin kuningatar
povin pystyin hän oikaisi selkää,
ja keikahti sitten ketterin kannoin.
Kuin ruhtinatar
pää paksuissa lettilöissä
kävi jälleen toimeen,
tuo veitikka-silmä.

Viel' läiskivät pirteissä kangaspuut.
Mut urhot ne paisteessa pukeilla heilui,
sahas lankkuja, pilkkoivat kesäpuita.
Oli toivojen aika nyt
potattienkin.
Ne pantiin saunaan itämään.
Mut illoin pintaa karskuvan jään
vei orhimme kuuliais-tansseihin
kylä-vaaroille, tähti-öin.
Ah, autuus siell' oli Himalassain

sen kuukauden iltoina, kyliltä tullen,
uneen vaipua, puhtaasen kammioon,
teirien huhueluun.
Ja kerran sitten, —
kun aamulla pirtistä kuistilleen
tuli kuomani, Maljasen Ienokki,
elegantti ja lauhkea mies,
niin nostipa päätä,
ja pörhisti pienoista korvaa
ja kuunteli, katseli, riemastui.
Mitä kuuli? Tirili-virili-vit!
soi siinnosta taivahan nyt.
„Kah, kiuru!“ hän huusi
ja suu auki ällisti taivaasen,
pää keikassa. Hajalle säärin
hän asettui, kädet lanteille löi,
ja kielensä riemuiten ränniksi
hän väänsi ja kukahti: „Kukkuu!“
„Kuu kiurusta kesään“, hän ennusti.
Niin huomasi kevään se Maljas-kuoma,
lauhkea mies, elegantti aivan.

Hän turhaan vuottanut ei
kesän koittoa. Pelloilla pälvet
yhä laajeni, ruskea-kokkareiset.
Jo aukesi viileät veet.
Kuti särki ja helmillä mähnän
se kaunisti tuoksuvat mertain havut.
Rysät myöskin raskaasti nyt
veden hopea-riistalla täyttyi.

Huus' aavoilla kaihoten allit.
Ja viidatkin hienosti vihertyi:
niiss' aamuin ja illoin jo kilvan
kovin rastahat räiski. Niin
meni pois, suli huhtikuu.
Mut toukopeltojen kumpareilla
ja niityillä liehuen leijasi nyt
kevätär à la Botticelli:
hius-kultainen, häilyvät harso-helmat
siroteltuina kukkaisin!
Se liehuili kummuilla toukomaan,
ja vaippaansa viheriään
se verhosi maan, sima-pillillään
niin soitteli, liiteli pois.
Oli tullut toukokuu.

Toukokuu.

Oi toukokuu!
Se kaipuiden, haaveiden kuu!
Nyt oli aika astuttaa
Oskarin tammat orhillansa
tannerta ukkosna jyristävällä.
Myös sika tarhan ympäri nyt
sai sydän kurkussa juosta,
röhkien, silmät killallaan
se punastuin avuks veikkonsa intos,
jok' epätoivoista hätäänsä huus
kourissa miehen,
joka liian julmasti leikki sen kanssa.

Oi toukokuu,
se kaipuiden, haaveiden kuu.
Sinertää avoveet!
Lahorastas ja turtuuri-kyyhky laulaa
jo niemien siimeissä.
Ja rätvänä niityillä kukkii ja kylpee.

Nyt tuli aika jo päästää
pois navetasta ne Paapelin vangit.
Käy läävään emäntä, piikaiset
lavit kädessä, kellot kalkattain.
Ja tuskin kellojen äänen kuuli
taka-seinustalla Mansikki-rouva,
se hermostui, vesi-silmin se lauloi.
Hän pölötti-kellon kaulaansa sai.
Mut kaksitalvias hieho, jolla
on purppura-suu,
se hyppi kuin tyttökoululainen,
joka tahtovi naimisiin.
Mut sonni, nuo urut Himalan läävän,
nimeltänsä Möyrymies,
hän hieho Hiljalleen
puna-sieraimet kurtistaa
ja köykistyy, nenä pitkällä irvii
kuin ruukin-patruuna,
ja iskee silmää, kun kylkehen
sai koskea hienon Hiljan;
ja pään-ravistellen, inhoksuin
se pärskyy nyt, tekohurskas,
vaan nauravi sonnin-sydämessään,

kun loikki Hilja,
tuo lapsonen hullu.
Mut mullikat! Heist' iloitkaamme!
He pahaa aavista ei!
He silmät pöllällä katsoo vaan,
kun lehmien kaulahan lavit pannaan.
Ne katsovat pyörehin päin.
Mut pörhössä korvin he kuulee sitten,
kun pörähti sisähän ampiainen.
Ens kerran he kuuli, yks-vuotiaat,
tään säveleen: pörö rörö sum sum.
Kun lentää se laulaja tarhaan,
niin kummastellen sen lentoa seuraa
nyt katsehet mullikkain,
joist' Amuri nuorin on, pyöreä-pää,
kai ranskankielell': Amour.

Jo ommeltu on
lavit, kellot kaulaan nyt:
kuus katkesi siinä neulaa.
Ja karja metsähän lasketaan.
Ulos rynkäävät vanhat sarvekkaat,
ja tarhassa käy
karuselli, loikkiva pyörtö,
perät pölkäten piiri kiertää.
Soi kellot, ja taivasta kohti
suut ammuu ja ammuilee.
Vain mullit ne ei ulos tahdo
pois turvallisesta suojastaan,
ei auringon hurmaa ne ymmärrä.

Ne kauhuissaan
kai arvelee,
mikä riivasi karjan viisahan muun
nyt moiseen ulkomaa-matkan kiihkoon!
Kun tarhaan ne vaivalla työnnetyks saa,
ne seisovat haaralla säärin
ja silmissä synkeys yön.
Ja läävään ne jälleen pyörtää, töytää.
Mut siitäkös
suuttui nyt piiat ja armotta kiinni
Amourin ne hännästä kaappas,
ne kiskoi ja vei,
ja nauroi ja noitui ja pusseille löi,
peräpuolesta puukki kuin pukkia.
Voi sua, Amuri,
kun et ymmärrä, mikä on kevät ja Amor!
Jokos aavistit nyt
kuin mullikat muut:
sillä pellolla lentää ne nyt kuni leijat!
Kaikk' kansa vaskain! Ja liput liehuu, —
nuo häntien toivon-viirit,
urheillessa nuorison. —
Mut läävän ylpeys ja kenraali-basso,
mun urhoni, Möyrymies,
kas kuinka nyt kauniina hän
povi paisuen turnaukseen
jo rientävi, kalju-pää
kera nuoren ja hienoisen Hiljan.
Viel' entis-voimissaan
on urhoni mun, el Cidini oiva!

Sitä riemuitsee
kai koko navetan seurakunta,
kun laulu-saatossa metsään se poistuu.
Ja viidasta haan
helis, ammui ja soi
kevät-kellojen symphonia.
Mut hiljaiseks Himala jäi.

Oi toukokuu!
Siners' siell' avo-veet,
ja vehmaiden niemien siimeessä
se turtuuri-kyyhky illoin lauloi.
Kevät kauniisti pukeutui.
Jo vaaroilla korkeilla peittyi
talot viitain vihreyteen.
Kuin kukkaiset keskeltä seppeleen
monet punaiset päädyt jo vilkkui.
Mikä kauneus, jumalten yrttitarha!
Ja noroissa niittyjen viileiden
jalo, keltainen trollius keinui,
niin tuoksui puhtaalta
se viileä kukka.

Maamies: hän peltojen harjulla
nyt asteli, pusero ruskea yllä,
jälest' auran ja liinakko-tamman;
sen häntä ol' aivan niinkuin
kai keski-aikana romanttisilla
oli linnan-rouvilla tukka,
levällänsä ja tuulessa liehuin.

Tai myös kuin kulta-hius
mun entisell' oli armaallain,
yltävä pohkeihin.
Niin, maamies astui pellon harjaa,
ja vaolla tuttuna hyppi
jo västäräkki. Pääskysenkin
kertoivat nähneensä.
Pääskysen? Missä niin?
Sen nähneensä renki selittää
tuolla räystäällä Palvan Killin.
Ja kun nauraa muut,
hän ällistyy, hän nolostuu,
ja nauruun purskahtaa ja loikkii.
Sillä onpa nyt toukokuu!

Ja sänkynsä neidot muuttaa
nyt aittoihin, siellä he kirjeet
taas rustaavat heileillensä, –
kun käki kukkuu
veen niemillä kultaisilla,
ja välkkeessä salmien suun
raisuina sirmakat soi.

Kesän unelma.

Hm, velisein,
täten kertonut oon
koko aikani, Himalassain
mitä tein, — jota tehnyt en.

Niin suli aika armas pois
kuin suli hangetkin.
Nyt meillä jo kahdeksaskolmatta
on vierivän toukokuun.
Nyt siellä on lehti jo täysi
ja tuomen kukkaset aukee.
Pian siellä jo kirsikkain
terät hentoina taas helottaa.
Yli lahden lapsien ääni
soi päiväpaisteessa rannikoilta,
kun loiskii ja laulaa he helmassa veen.
Ja illoin kuuntelee
väki, kuinka se satakieli
livertää siell' illan lehdossa!
Mikä ihanuus!
Kokot roihuvat, öin soi sirmakat, nauru.
Ja niityt tuuheat kukkiin
varustautuvat,
värit ylväät, keisarilliset:
viherjää keto, valkeita auringon-kukat,
ja kämmekät on sini-purppuraa.
Itämaisessa loistossa horsma
on karmiini-kaapussaan.
Pian herttuallisen-hieno ruoka
tulee pöydille, tuoksuvat mansikat.
Ja sitten, sitten on lauluni
ruiskukkia jälleen ja nuokuntaa
jo kypsyvän tähkän. —
Ah sinne pois
minä tahdon, luo

sini-vaarojen autereen!
Ah, jos sydän rauhaton kerran sois,
iät siellä ett' olla vois!
Velisein!
Fennia-tilkka tuo
— kippis! — juo!

Lopetus.

Noh, anteeksi
dityrambini mulle.
Sen aiheutti puoleksi viina,
fennia tuo, joka välkkyilee
kuin templissä kristallisessa
runo-lähde Parnassolla. Kippis!
Omaa jokainen kiittelee
syntymämaataan,
ja Himala, parhain se on
tään laupiaan, tumman yö-taivaan alla.
Ja nyt, velisein,
joka vaieta sait, —
ja ehdit jo ennen!
ja viillät jo juustoa Sveitsin!
saat vihdoinkin sananvuoron.
Heti joudun myös
minä kuuntelemaan.
Ala pakista!
Kas, tuossa jo viinuri-tyttö,
tämä korinttolainen colonna,

tämä ardennilainen muhkea tamma,
tuo kiiltävän Palmroosin punssin,
vihrehin kapselein.
Siis: riemuitse! jubiloi,
veli, kerro ja juttele! Sillä:
Hyvä meidän nyt on
paviljongissa Korkeasaaren,
tuoss' ikkunan alla kukkaismaa.
Hyvä kohdaten, kuoma, nyt iltaa
näin viettää, haastellen, maljoin myös.
Ei: hämyn-kuulautta yön!

Keväällä 1910.

Hinta 2:50.